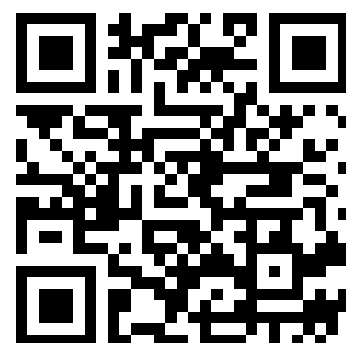

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

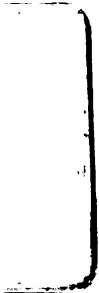
- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

1898 - 1899

m
273

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

GELEIDENDE BRIEF.

N°. 1.

's GRAVENHAGE, den 1sten April 1899.

Krachtens Koninklijke machtiging heb ik de eer Uwer Excellentie ter voldoening aan artikel 44 2de lid van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië, hiernevens met de daarbij behoorende nota's van toelichting, in afschrift te doen toekomen, de navolgende contracten met inlandsche vorsten in den Oost-Indischen Archipel of daarmee gelijk te stellen stakken:

1°. de verklaringen betreffende de omschrijving der grens tusschen Tontoli en Dongola, gedagteekend 25 en 29 Augustus 1896;

2°. de suppletoire overeenkomsten met Ternate, Mooeton, Bolaang Mongondon, Pegatan en Koesan en Goenoeng Taboer, betreffende de toepasselijkheid onzer mijnverordeningen op die landschappen en hunne ingezetenen, respectievelijk gedagteekend 29 en 30 September en 26 Mei 1897, 2 April 1898, 23 October 1897 en 27 Augustus 1898;

3°. de suppletoire contracten met Bwool, Bintaoena, Bolang-oeki, Bolang Itang, Kaidipan en Bolaang Mongondon, betreffende de overneming van het recht tot het heffen van uitvoerrechten in genoemde landschappen, gedagteekend 8, 9, 9, 11, 11 September 1897 en 2 April 1898;

4°. de akten van verband en van bevestiging, gepasseerd bij het optreden van de tegenwoordige bestuurster van het landschap Parigi, zoomede het met haar gesloten politiek contract van 29 Mei 1897;

5°. de additioneele verklaringen, afgelegd door de inlandsche zelfbesturen van Langsar (met het onderhoorige Madjapahit), Pedawa besar, Djolok besar en Perlak, respectievelijk gedagteekend 7 en 29 Mei, 21 Juni en 28 Juli 1897, betreffende het recht tot uitgifte van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen en van concessiën tot mijnontginning in genoemde landschappen;

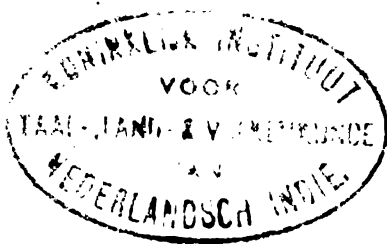
6°. het suppletoir contract met Lingga-Riouw, gedagteekend 22 December 1897, betreffende de overneming van het recht tot het heffen van in- en uitvoerrechten in de onderhoorigheden van genoemd sultanaat op den vasten wal van Sumatra;

7°. de akten van verband en van bevestiging, gepasseerd bij het optreden van den tegenwoordigen bestuurder van Landak, op 2 Maart 1898;

8°. de akten van verband en van bevestiging, gepasseerd bij het optreden van den tegenwoordigen bestuurder van Kaidipang op 31 Augustus 1898;

9°. het nieuwe contract met Todjo, gedagteekend 25 Mei 1897;

Aan Zijne Excellentie
den Minister van Staat, Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal.

10°. het suppletoire contract met Kotta Waringin, gedagteekend 28 September 1897, betreffende het recht tot het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen en van concessiën tot mijnontginning; het recht van politieke verwijdering, den in- en uitvoer van oorlogsbehoeften en de bescherming van telegraafverbindingen;

11°. de suppletoire contracten met Koetei betreffende het recht van politieke verwijdering en de overdracht van het havenbeheer en de politie in de havens en op de reeden van dat landschap, respectievelijk gedagteekend 16 Maart en 27 Augustus 1898;

12°. de verklaring en akte van bevestiging, gepasseerd bij de installatie van den waarnemenden bestuurder van Troemon op den 16den April 1896.

De Minister van Koloniën

CREMER.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

**GRENSBEPALING TUSSCHEN TONTOLI EN
DONGGALA.**

N°. 2.

De ondergeteekende Hadjie ABDUL HAMID, radja van Tontoli, verklaart bij deze, dat hij van heden af van zijne aanspraken op het landschap Sodjol geheel heeft afgezien en dat de grens van zijn rijk is de Ogoamasa.

Tontoli, 26 Augustus 1896.

In kennis van mij, gouverneur
van Celebes en Onderhoorigheden.

(w. g.) MORRIS.

Stempel en handteekening van den radja van Tontoli Hadjie ABDUL HAMID, benevens de handteekeningen van:

ABDOELWAHAB, djegoegoe en HASAN, kapitan laoet (alle in Arabische karakters).

De ondergeteekende LA MAKAGILLI TOMEDODA, MADIKA van Donggala ten rechte Banawa, verklaart bij deze dat hij van zijne aanspraken op de landschappen Dampal en Dondo afziet en dat de noordelijke grens van zijn rijk is de Ogoamasa van haren oorsprong tot hare uitmonding.

Donggala, 29 Augustus 1896.

In kennis van mij, gouverneur
van Celebes en onderhoorigheden.

(w. g.) MORRIS.

Handmerken van LA MAKAGILLI TOMEDODA, MADIKA van Donggala.

LA MALONDA, AROE BALE en LA BALANDA, AROE LOWALE benevens de stempel van eerstgenoemde.

Voor eensluitende afschriften,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) COHEN STUART.

Voor eensluitende afschriften,

*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*

SIX, loc.-S-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

**GRENSSCHEIDING TUSSCHEN TONTOLI EN
DONGGALA.**

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 3.

Blijkens bladzijden 26 en 27 van het Koloniaal Verslag van 1897 is door bemiddeling van den gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden in Augustus 1896 tusschen de radja's van Tontoli en Donggala (Banawa) eene schikking tot stand gekomen betreffende een jarenlang hangend geschil over de grens tusschen die beide landschappen. De verklaringen dienaangaande worden thans overgelegd. Ingevolge het Gouvernementsbesluit

van 17 Februari 1897 n°. 17 zijn zij gehecht aan het contract met Tontoli van 7 Juli 1858 (1) en aan dat met Donggala van 2 Mei 1888 (2).

(1) Gedrukte Stukken der Tweede Kamer, Zitting 1859/60. (LV), n°. 5.

(2) Gedrukte Stukken der Tweede Kamer, Zitting 1889/90, **103**, n°. 13.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost Indischen Archipel.*

TERNATE.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 4.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST MET TERNATE.

Aangezien het wenschelijk is voorgekomen de bepalingen te herzien welke het verleenen van mijnconcessiën in het sultanaat van Ternate beheerschen ;

Zoo is op heden, den 29sten September 1897 onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië en uit naam van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tusschen ons : doctor DIRK WILLEM HORST, resident van Ternate en Onderhoorigheden en ASSOELTHAN, TADJOEL, MAHSOEL, BUNAJATILLAHILHANAN SIRADJOEL, MOELKI, AMIROEDDIN, ISKANDAR, MOENAWAROESSADIK, WAHOEWAMINALADILIN, SJAH POETRA AJANHAR, sultan van Ternate en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Eenig artikel.

Artikel 2 van het suppletoir contract gesloten met den sultan van Ternate en zijne landsgrooten op den 20sten Juli 1893 goedgekeurd en bekrachtigd bij Gouvernementsbesluit van den 14den October 1893 onder nummer 21 wordt aangevuld met eene vierde alinea aldus luidende :

De door den Wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen hebben verbindende kracht voor het sultanaat van Ternate en zijne ingezetenen.

Aldus ten dage en jare voorschreven overeengekomen te Ternate, in viervoud opgemaakt, onderteekend, bezegeld en

plechtig beëdigd door Zijne Hoogheid den sultan van Ternate en zijne landsgrooten, in tegenwoordigheid van mij resident voornoemd.

(w. g.) HORST.

Stempel en handteekeningen van den sultan van Ternate en en zijne landsgrooten.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 23sten December 1897.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,
(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*

Six, loc. S.-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

MOOETON.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 5.

SUPPLETOIR CONTRACT MET MOOETON.

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om artikel 14 van het contract tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den radja van Mooeton, gesloten op den 16den September 1896, aan te vullen, zoo is op heden, den 26sten Mei 1897, onder nadere goedkeuring en bekrachtiging van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, tusschen ons EELTJE JELLES JELLESMA, resident van Menado, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, en DAE MALINO, radja van het landschap Mooeton, overeengekomen te bepalen als volgt:

De bepalingen, betrekking hebbende op mijnbouwkundige opsporingen en onderzoekingen en ontginningen door het Gouvernement van Nederlandsch-Indië gegeven en nog te geven, zijn van verbindende kracht voor het landschap Mooeton en zijne bewoners.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Tinombo overeengekomen, in triplo opgemaakt, onderteevend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Mooeton en zijne rijks grooten in tegenwoordigheid van mij, resident van Menado.

(w. g.) E. J. JELLESMA.

Stempel en handtekening van den radja van Mooeton en zijne rijks grooten.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 21sten Januari 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,
(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,
(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*

SIX, loc.-S.-G.

Oereenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

BOLAANG MONGONDON.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 6.

SUPPLETOIR CONTRACT MET BOLAANG
MONGONDON.

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om art. 14 van het tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den radja van Bolaang Mongondon en zijne mantri's op 22 October 1895 gesloten contract aan te vullen, zoo is op heden den 2den April 1898 onder nadere goedkeuring en bekrachtiging van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons EELTJE JELLES JELLESMA, resident van Menado, handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en RIEDL MANUEL MANOPPO, radja van Bolaang Mongondon overeengekomen het volgende te bepalen:

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen zijn voor het landschap Bolaang Mongondon en zijne ingezetenen van verbindende kracht.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Bolaang overeengekomen in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Bolaang Mongondon en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij resident van Menado.

(w.g.) E. J. JELLESMA.

Stempel en handteekeningen
van den radja van Bolaang
Mongondon en zijne mantri's.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den
4den Juni 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w.g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w.g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*

SIX, loc. S.-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

PEGATAN EN KOESAN.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 7.

SUPPLETOIR CONTRACT.

Onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen JULIUS BOERS, resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo en AROENG ABDOELRACHIM, bestuurder der landschappen Pegatan en Koesan en zijne landsgrooten.

Aangezien de noodzakelijkheid is gebleken om het gestipuleerde sub *a* van de akte van verband verleden op 7 Juni 1893 door AROENG ABDOELRACHIM voornoemd en goedgekeurd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië op den 20sten November d. a. v. zoowel in het belang der contracteerende partijen als in dat dergenen die thans in het bezit zijn van eene vergunning tot het doen van mijnbouwkundig onderzoek dan wel eener concessie tot mijnontginning in de landschappen Pegatan en Koesan aan te vullen.

Zoo is op heden den 23sten October des jaars 1897 onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië en uit naam van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tusschen ons JULIUS BOERS, resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo en AROENG ABDOELRACHIM, bestuurder en de landsgrooten van de landschappen Pegatan en Koesan overeengekomen als volgt:

Eenig artikel.

De verklaring sub *a* neergelegd in de akte van verband verleden en bezworen op 7 Juni 1893 door den bestuurder van de landschappen Pegatan en Koesan en goedgekeurd door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië op 20 November d. a. v. wordt aangevuld met de navolgende clause.

De door den Wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende

opsporing en ontginning van delfstoffen zijn van kracht voor de landschappen Pegatan en Koesan en deszelfs ingezetenen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Pegatan overeengekomen in viervoud opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den bestuurder van de landschappen Pegatan en Koesan AROENG ABDOELRACHIM en door zijne landsgrooten in tegenwoordigheid van mij JULIUS BOERS, resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.

(w. g.) BOERS.

Stempel en handteekeningen van den bestuurder der landschappen Pegatan en Koesan en zijne landsgrooten.

Dit suppletoir contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 5den Februari 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*

SIX, loc. S.-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost Indischen Archipel.*

GOENOENG TABOER.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 8.

SUPPLETOIR CONTRACT.

Namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen JULIUS BOERS, resident der Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo, en Zijne Hoogheid MOHAMAD SIRANOEDIN, sultan van het landschap Goenoeng Taboer, en zijne landsgrooten.

Aangezien de noodzakelijkheid is gebleken om het gestipuleerde sub *a* van de akte van verband, verleden op 23 Juni 1893 door MOHAMAD SIRANOEDIN voornoemd en goedgekeurd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië op den 20sten November 1893, zoowel in het belang der contracteerende partijen als in dat dergenen die thans in het bezit zijn van eene vergunning tot het doen van mijnbouwkundig onderzoek dan wel eener concessie tot mijnontginning in het landschap Goenoeng Taboer, aan te vullen.

Zoo is op heden den 27sten Augustus des jaars 1898 onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië en uit naam van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, tusschen ons, JULIUS BOERS, resident der Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo, en Zijne Hoogheid MOHAMAD SIRANOEDIN, sultan, en de landsgrooten van het landschap Goenoeng Taboer overeengekomen als volgt:

Eenig artikel.

De verklaring sub *a* neergelegd in de akte van verband, verleden en bezworen op 23 Juni 1893 door den sultan van het landschap Goenoeng Taboer en goedgekeurd door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië op 20 November d. a. v., wordt aangevuld met de navolgende clause:

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen zijn van kracht voor het landschap Goenoeng Taboer en deszels ingezetenen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Bandjermasin overeengekomen, in viervoud opgemaakt, onteekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den sultan van het landschap Goenoeng Taboer, MOHAMAD SIRANOEDIN en door zijne landsgrooten, in tegenwoordigheid van mij, JULIUS BOERS, resident der Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo.

(w. g.) BOERS.

Stempel en handteekeningen van den sultan van het landschap Goenoeng Taboer en zijne landsgrooten.

Dit suppletoir contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 11den November 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,
De Algemeene Secretaris,
(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,
De Waarn. Gouvernements-Secretaris,
(get. PAULUS.

Voor eensluidend afschrift,
*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*
SIX, loc.-S.-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

**TERNATE, MOOETON, BOLAANG MONGONDON,
PEGATAN EN KOESAN EN GOENOENG TABOER.**

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 9.

Door de overgelegde suppletoire overeenkomsten met de zelfbesturen van Ternate, Mooeton, Bolaang Mongondon, Pegatan en Koesan en Goenoeng Taboer, die het recht tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen alsmede tot het verleen van concessiën tot mijnontginning reeds vroeger aan het Gouvernement hebben overgedragen (1) wordt alle twijfel opgeheven

omtrent de vraag of de Nederlandsch-Indische mijnverordeningen op die landschappen en hunne ingezetenen toepasselijk zijn.

(1) Ternate artikel 2 suppl. overeenkomst dd. 20 Jull 1893 (Gedrukte Stukken der Tweede Kamer, zitting 1894/1895 — 110, n°. 13).
Mooeton artikel 14, contract dd. 16 September 1896 (Gedrukte Stukken der Tweede Kamer, zitting 1897/1898 — 152, n°. 21).

Bolaang Mongondon artikel 14, contract dd. 22 October 1895 (Gedrukte Stukken der Tweede Kamer, zitting 1896/1897 — 139, n°. 13).
Pegatan en Koesan sub a van de Akte van verband dd. 7 Juni 1893 (Gedrukte Stukken 1894/1895 — 110, n°. 9).
Goenoeng Taboer sub a van de Akte van verband dd. 23 Juni 1893 (Gedrukte Stukken 1894/1895 — 110, n°. 10).

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BWOOL.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 10.

SUPPLETOIR CONTRACT MET BWOOL.

Aangezien het Nederlandsch-Indisch Gouvernement bij de laatste alinea van art. 15 van het op den 27sten Augustus 1895 met den radja en de mantri's van het landschap Bwool gesloten contract zich het recht heeft voorbehouden om de in dat landschap bestaande belastingen te allen tijde tegen schadeloosstelling over te nemen en bij de eerste alinea van art. 16 van hetzelfde contract bepaald is, dat het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde berust bij het Gouvernement en aangezien thans de tijd wordt geacht te zijn aangebroken om, met gebruikmaking van voormelde bepalingen, tot het heffen voor rekening van het Gouvernement van in- en uitvoerrechten en accijnzen over te gaan met overneming van de bij het eerst aangehaald artikel aan den radja en de mantri's toegekende bevoegdheid tot het heffen van uitvoerrechten, zoo is op heden den 8sten September 1897 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons EELTJE, JELLES JELLESMA, resident van Menado ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indische Gouvernement en PATRAH TURUNGKU, radja van Bwool en zijne mantri's overeengekomen als volgt:

Eenig artikel.

Door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt van den den radja en de mantri's van Bwool overgenomen het recht tot heffen van uitvoerrechten tegen uitkeering aan de laatsten eener jaarlijksche schadeloosstelling van f 1200 (een duizend tweehonderd gulden), zullende bedoeld bedrag onder den radja en de mantri's worden verdeeld op de wijze zooals is geregeld in art. 17 van het vigeerende contract voor het aandeel, dat zij genieten van de jaarlijks aan het Gouvernement op te brengen schatting.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Bwool overeengekomen, in triplo opgemaakt, onderteekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Bwool PATRAH TURUNGKU en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij resident van Menado.

(w. g.) E. J. JELLESMA.

Spempel en handteekeningen van den radja van Bwool en zijne mantri's.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 14den Mei 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

SIX, loc. S.-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BINTAOENA.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 11.

SUPPLETOIR CONTRACT MET BINTAOENA.

Aangezien het Nederlandsch-Indisch Gouvernement bij de laatste alinea van artikel 15 van het op den 22sten Juli 1895 met den radja en de mantri's van het landschap Bintaena gesloten contract zich het recht heeft voorbehouden om de in dat landschap bestaande belastingen te allen tijde tegen schadeloosstelling over te nemen en bij de eerste alinea van artikel 16 van hetzelfde contract bepaald is, dat het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde berust bij het Gouvernement en aangezien thans de tijd wordt geacht te zijn aangebroken om, met gebruikmaking van voormelde bepalingen, tot het heffen voor rekening van het Gouvernement van in- en uitvoerrechten en accijnzen over te gaan, met overneming van de bij het eerst aangehaald artikel aan den radja en de mantri's toegekende bevoegdheid tot het heffen van uitvoerrechten, zoo is op heden den 9den September 1897, onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, tusschen ons, EELTJE JELLES JELLESMA, resident van Menado, ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en MOHAMAD DATOENGSOLANG, radja van Bintaena en zijne mantri's overeengekomen als volgt:

Eenig artikel.

Door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt van den radja en de mantri's van Bintaena overgenomen het recht tot heffen van uitvoerrechten, tegen uitkeering aan de laatsten eener jaarlijksche schadeloosstelling van f 100 (eenhonderd gulden), zullende bedoeld bedrag onder den radja en de mantri's worden verdeeld op de wijze zooals is geregeld in artikel 17 van het vigeerende contract voor het aandeel, dat zij genieten van de jaarlijks aan het Gouvernement op te brengen schatting.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Bin-

taena overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Bintaena MOHAMAD DATOENGSOLANG en zijne mantri's, in tegenwoordigheid van mij, resident van Menado.

(w. g.) E. J. JELLESMA.

Stempel en handteekeningen
van den radja van Bintaena en
zijne mantri's.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op aeden den 14den Mei 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,
De Algemeene Secretaris,
(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,
*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*
Six, loc.-S.-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BOLANG-OEKI.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 12.

SUPPLETOIR CONTRACT MET BOLANG-OEKI.

Aangezien het Nederlandsch-Indisch Gouvernement bij de laatste alinea van art. 15 van het op den 11den September 1895 met den radja en de mantri's van het landschap Bolang-Oeki gesloten contract zich het recht heeft voorbehouden om de in dat landschap bestaande belastingen te allen tijde tegen schade-loosstelling over te nemen en bij de eerste alinea van art. 16 van hetzelfde contract bepaald is, dat het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde berust bij het Gouvernement en aangezien thans de tijd wordt geacht te zijn aangebroken om, met gebruikmaking van voormelde bepalingen, tot het heffen voor rekening van het Gouvernement van in- en uitvoerrechten en accijnzen over te gaan met overneming van de bij het eerst aangehaald artikel aan den radja en de mantri's toegekende bevoegdheid tot het heffen van uitvoerrechten, zoo is op heden den 9den September 1897 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons EELTJE JELLES JELLESMA, resident van Menado, ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en WILLEM VON GOBEL, radja van Bolang-Oeki en zijne mantri's overeengekomen als volgt:

Eenig artikel.

Door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt van den radja en de mantri's van Bolang-Oeki overgenomen het recht tot heffen van uitvoerrechten tegen uitkeering aan de laatsten eener jaarlijksche schadeloosstelling van f 100 (eenhonderd gulden), zullende bedoeld bedrag onder den radja en de mantri's worden verdeeld op de wijze zooals is geregeld in art. 17 van het vigeerende contract voor het aandeel, dat zij genieten van de jaarlijks aan het Gouvernement op te brengen schatting.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Bolang-Oeki overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Bolang-Oeki, WILLEM VON GOBEL en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij resident van Menado.

(w. g.) E. J. JELLESMA.

Stempel en handteekeningen van den radja van Bolang-Oeki en zijne mantri's.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 14den Mei 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal
De Algemeene Secretaris,
(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(w. g. COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,
SIX, loc. S.-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BOLANG-ITANG.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 13.

SUPPLETOIR CONTRACT MET BOLANG-ITANG.

Aangezien het Nederlandsch-Indisch Gouvernement bij de laatste alinea van artikel 15 van het op den 12den September 1895 met den radja en de mantris van het landschap Bolang-Itang gesloten contract zich het recht heeft voorbehouden om de in dat landschap bestaande belastingen te allen tijde tegen schadeloosstelling over te nemen en bij de eerste alinea van artikel 16 van hetzelfde contract bepaald is, dat het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde berust bij het Gouvernement en aangezien thans de tijd wordt geacht te zijn aangebroken om met gebruikmaking van voormelde bepalingen tot het heffen voor rekening van het Gouvernement van in- en uitvoerrechten en accijnzen over te gaan met overneming van de bij het eerst aangehaalde artikel aan den radja en de mantris toegekende bevoegdheid tot het heffen van uitvoerrechten, zoo is op heden den 11den September 1897 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons EELTJE JELLESMA, resident van Menado, ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en Bondji Ponto, radja van Bolang-Itang en zijne mantris overeengekomen als volgt:

Eenig artikel.

Door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt van den radja en de mantris van Bolang-Itang overgenomen het recht tot heffen van uitvoerrechten tegen uitkeering aan de laatsten eener jaarlijksche schadeloosstelling van f 150 (een honderd vijftig gulden) zullende bedoeld bedrag onder den radja en de mantris worden verdeeld op de wijze zooals is geregeld in artikel 17 van het vigeerende contract voor het aandeel dat zij genieten van de jaarlijks aan het Gouvernement op te brengen schatting.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Bolang-

Itang overeengekomen, in triplo opgemaakt, onderteevend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Bolang-Itang, Bondji Ponto en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij resident van Menado.

(w. g.) E. J. JELLESMA.

Stempel en handteekeningen
van den radja van Bolang-Itang
en zijne mantri's.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 14den Mei 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,
De Algemeene Secretaris,
(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,
*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*
Six, loc. S.-G.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

KAIDIPAN.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 14.

SUPPLETOIR CONTRACT MET KAIDIPAN.

Aangezien het Nederlandsch-Indisch Gouvernement bij de laatste alinea van artikel 15 van het op den 21sten September 1895 met den radja en de mantri's van het landschap Kaidipan gesloten contract zich het recht heeft voorbehouden om de in dat landschap bestaande belastingen te allen tijde tegen schadeloosstelling over te nemen en bij de eerste alinea van artikel 16 van hetzelfde contract bepaald is, dat het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde berust bij het Gouvernement en aangezien thans de tijd wordt geacht te zijn aangebroken om, met gebruikmaking van voormelde bepalingen, tot het heffen voor rekening van het Gouvernement van in- en uitvoerrechten en accijnzen over te gaan met overneming van de bij het eerst aangehaalde artikel aan den radja en de mantri's toegekende bevoegdheid tot het heffen van uitvoerrechten, zoo is op heden den 11den September 1897 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons EELTJE JELLES JELLESMA, resident van Menado, ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en Gongalah Korompoet, radja van Kaidipan en zijne mantri's overeengekomen als volgt:

Eenig artikel.

Door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt van den radja en de mantri's van Kaidipan overgenomen het recht tot heffen van uitvoerrechten tegen uitkeering aan de laatsten eener jaarlijksche schadeloosstelling van f 150 (een honderd vijftig gulden), zullende bedoeld bedrag onder den radja en de mantri's worden verdeeld op de wijze zooals is geregeld in artikel 17 van het vigeerende contract voor het aandeel, dat zij genieten van de jaarlijks aan het Gouvernement op te brengen schatting.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Kaidipan overeengekomen, in triplo opgemaakt, onderteevend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Kaidipan Gongalah Korompoet en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij resident van Menado.

(w. g.) E. J. JELLESMA.

Stempel en handteekeningen
van den radja van Kaidipan en
zijne mantri's.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 14den Mei 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,
De Algemeene Secretaris,
(w. g.) A. D. H. HERINGA.
Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,
*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*
SIX, loc. S.-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost Indischen Archipel.*

BOLAANG MONGONDON.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 15.

SUPPLETOIR CONTRACT MET BOLAANG MONGONDON.

Aangezien het Nederlandsch-Indisch Gouvernement bij de laatste alinea van artikel 15 van het op den 22sten October 1895 met den radja en de mantri's van het landschap Bolaang Mongondon gesloten contract zich het recht heeft voorbehouden om de in dat landschap bestaande belastingen te allen tijde tegen schadeloosstelling over te nemen en bij de eerste alinea van artikel 16 van hetzelfde contract bepaald is, dat het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde berust bij het Gouvernement en aangezien thans de tijd wordt geacht te zijn aangebroken om, met gebruikmaking van voormelde bepalingen, tot het heffen voor rekening van het Gouvernement van in- en uitvoerrechten en accijnzen over te gaan met overneming van de bij het eerst aangehaald artikel aan den radja en de mantri's toegekende bevoegdheid tot het heffen van uitvoerrechten, zoo is op heden den 2den April 1898 andere nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons EELTJE JELLES JELLESMA, resident van Menado, ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en RIEDEL MANUEL MANOPPO, radja van Bolaang Mongondon en zijne mantri's overeengekomen als volgt:

Eenig artikel.

Door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt van den radja en de mantri's van Bolaang Mongondon overgenomen het recht tot het heffen van uitvoerrechten tegen uitkeering aan de laatsten eener jaarlijksche schadeloosstelling van f 4500 (vierduizend vijfhonderd gulden), zullende bedoeld bedrag onder den radja en mantri's worden verdeeld op de wijze zooals is geregeld in artikel 17 van het vigeerende contract voor het aandeel, dat zij genieten van de jaarlijks aan het Gouvernement op te brengen schatting.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Bolaang overeengekomen, in triplo opgemaakt, onderteekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Bolaang Mongondon RIEDEL MANUEL MANOPPO en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij resident van Menado.

(w. g.) E. J. JELLESMA.

Stempel en handteekeningen
van den radja van Bolaang Mon-
gondon en zijne mantri's.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den
14den Mei 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secreearis,

(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*

SIX, loc. S.-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

**BWOOL, BINTAOENA, BOLANG-OEKI, BOLANG-
ITANG, KADIPAN EN BOLAANG MONGONDON.**

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 16.

De overgelegde suppletoire overeenkomsten regelen het bedrag der schadeloosstellingen, jaarlijks uit te keeren aan ieder der betrokken zelfbesturen ter Noordkust van Celebes voor de overneming van de in hun gebied (alleen bij uitvoer) geheven tolrechten.

De bedoelde landschappen zijn thans sinds 1 Juni 1898 bij

het Nederlandsch-Indische tolgebied ingelijfd (zie Koloniaal Verslag 1898 bladz. 21). (1)

(1) De contracten in deze suppletoire overeenkomsten aangehaald, zijn vroeger aan de Staten-Generaal medegedeeld (Gedrukte Stukken Zitting 1896/1897, **139**, n°. 8 tot en met 13).

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

PARIGI.

CONTRACT EN AKTEN VAN VERBAND EN
BEVESTIGING.

N°. 17.

CONTRACT MET PARIGI.

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en de radja van Parigi meer dan in de bestaande overeenkomsten in overeenstemming te brengen met de eischen van den tegenwoordigen tijd, zoo is op heden, den 29sten Mei 1897 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons EELTJE JELLES JELLESMA resident van Menado, ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en I. DJENGI radja van Parigi overeengekomen als volgt:

Artikel een.

Evenals hunne voorgangers verklaren ook de tegenwoordige radja en de mantri's van Parigi dat dit landschap behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat zij mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Oppergebiedster erkennen

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel twee.

Het gebied van het landschap Parigi wordt begrensd ten oosten door de golf van Tomini, ten westen door 't centraal gebergte van Celebes, ten noorden door het riviertje Toga en ten zuiden door 't riviertje Kokowo, en wordt verstaan te zijn samengesteld uit de landen omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave litt. A.

Artikel drie.

Het landschap Parigi wordt als leen afgestaan aan I. DJENGI onder de uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

De radja verklaart dit leen op die voorwaarde te aanvaarden.

Artikel vier.

De radja van Parigi noch hare mantri's zullen het landschap ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere Mogendheid, hetzij Oostersche of Westersche, noch met eenigen onderdaan van zoodanige natie eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan, of briefwisseling houden, noch geschenken of zendelingen ontvangen van of zenden aan zoodanige Mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel vijf.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het recht voorbehouden om de radja van Parigi, wanneer daartoe redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's een vervanger te benoemen.

De djoegoegoe Madika Malolo en kapiteins laet worden benoemd en ontslagen door den resident van Menado in overleg met de radja en de mantri's.

Ingeval van overlijden van de radja geven de djagoegoe Madika Malolo en kapitein laet en de overige mantri's daarvan onverwijld kennis aan den resident van Menado, en wordt het bestuur des lands voorloopig gevoerd door den Madika Malolo, in afwachting dat door het Gouvernement een vervanger zal zijn aangesteld.

Artikel zes.

De mantri's en de mindere hoofden des lands zullen de radja in de nakoming harer verplichtingen trouw ter zijde staan, haar eerbiedigen en hare bevelen gehoorzamen voor zoover die strekken tot welzijn van land en volk en niet strijden met de bevelen van het Gouvernement.

Zij, die daarin ongewillig en ongehoorzaam zich betoonen, zullen van hunne posten ontzet en naar bevind van zaken gestraft worden.

Bij verschil van gevoelen doet de resident van Menado uitspraak.

Artikel zeven.

De radja en de mantri's van Parigi zullen den resident van Menado als den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen met hem dan wel met de onder hem dienende ambtenaren in overleg treden omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Zij zullen, zonder zijn medeweten of voorafgaand overleg met hem, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement geen brieven noch gezantschappen afzenden.

Artikel acht.

De radja en de mantri's van Parigi zullen met het Nederlandsch-Indisch Gouvernement steeds vrede en oprechte vriendschap onderhouden en dat Gouvernement, waar noodig, op eerste aanvraag met alle in hun bereik zijnde middelen hulp verleenen door het leveren van manschappen, arbeiders en roeiers, wapenen en vaartuigen, en zulks tegen zoodanige vergoeding als het Gouvernement billijk zal achten.

Zij verbinden zich evenzeer vrede en vriendschap te onderhouden met de radja's der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende landen, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige radja's geene vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap Parigi opwerpen.

Ook zullen zij zich niet mengen in de aangelegenheden van inboorlingen van hun land, die in de naburige landschappen mochten gevestigd zijn.

Versterkingen die met voorkennis van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel negen.

De radja en de mantri's van Parigi zoomede hunne onderdanen zullen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en niet toelaten dat in plaats van deze of nevens deze eene andere gevoerd wordt.

Artikel tien.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde een of meer Europeesche of inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel over het landschap Parigi aan te stellen, belovende de radja en de mantri's ook die ambtenaren te eerbiedigen en te doen eerbiedigen.

Artikel elf.

Op welke plaats ook in het landschap Parigi het Gouvernement in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de radja en de mantri's niet alleen zulks toestaan, maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleenen; terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen eene uitgestrekteheid gronds ter grootte van één vierkante paal, of zooveel als noodig zal blijken, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement behoudens billijke schadeloosstelling aan rechthebbenden.

De ter beschikking van het Gouvernement gestelde terreinen zullen behoorlijk afgebakend en in kaart gebracht worden.

Artikel twaalf.

De radja en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeeren, het welzijn des volks bevorderen, den landbouw, de nijverheid, den handel en de scheepvaart en alle overige wettige en nuttige bronnen van volksbestaan beschermen en bevorderen, in bescherming nemen en doen beschermen allen, die met vergunning van het Gouvernement binnen het landschap Parigi zich gevestigd hebben of aldaar tijdelijk verblijf houden, alle handelaren onderdanen van het Gouvernement, zoomede in het algemeen alle handelaren, zonder onderscheid die in het landschap ten handel komen.

Alle den handel belemmerende gebruiken zullen mitsdien in het landschap Parigi afgeschaft en verboden zijn.

Aan de handelaren van dat landschap worden met betrekking tot den handel op Java en op alle andere landen onder het bestuur van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wederkeerig dezelfde rechten verzekerd, die onderdanen van dat Gouvernement genieten.

Hunne schepen moeten voorzien zijn van een door den radja uit te reiken zeebrief of van eene jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den resident van Menado, die ze daartoe mede onderteekenen zal.

Artikel dertien.

De radja en de mantri's van Parigi verbinden zich om aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de haven van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van dat landschap worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door de radja en de mantri's kennis moeten worden gegeven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chinezen en andere Oostersche vreemdelingen in het landschap Parigi te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen die zonder verlof zich hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door de radja van Parigi in geen geval binnen dat landschap geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel veertien.

Het recht tot het verleenen van vergunningen tot het doen

van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleenen van concessien tot mijnontginning en tot ondernemingen van landbouw in het gebied van Parigi berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Inlandsch zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden, benodigd voor mijnbouwkundige opsporing, mijnontginning of voor eenige onderneming van landbouw, terwijl het bij eventueele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorg dragen.

Van de voor concessien tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen cijns en vast recht en van den door ondernemingen van landbouw op te brengen pacht- of huurschat zal steeds de helft ten behoeve van het zelfbestuur worden afgestaan. De uit dien hoofde aan het zelfbestuur toekomende gelden zullen worden gestort in eene rijkskas, welke onder bewaring en beheer zal staan van den resident van Menado.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen, mijnontginningen en ondernemingen van landbouw in het gebied van Parigi te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De radja en de mantri's van Parigi beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

De bepalingen betrekking hebbende op mijnbouwkundige opsporingen en onderzoekingen en ontginningen door het Gouvernement van Nederlandsch-Indië gegeven en nog te geven, zijn van verbindende kracht voor het landschap Parigi en zijne bewoners.

Artikel vijftien.

De radja en de mantri's van Parigi zullen, zonder toestemming van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement geene andere belastingen heffen, dan die omschreven in de aan dit contract gehechte opgave, en zullen mitsdien zonder die toestemming die belastingen, hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzaard worden (lit. B.)

De radja en de mantri's verbinden zich in het algemeen te zorgen en te doen zorgen dat in het landschap Parigi geen bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd, en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

De bovenomschreven belastingen zullen, behalve de in- en uitvoerrechten en pachten, zoo die bestaan, niet van toepassing zijn op 's Gouvernements directe onderdanen.

Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen.

Artikel zestien.

Het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement, hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen zonder onderscheid van die plaatsen in het landschap Parigi waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement zijn of eventueel zullen worden afgestaan.

De radja en de mantri's van Parigi verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië nader mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van de vaartuigen welke de havens van Parigi aandoen, zoomede van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directe onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

Artikel zeventien.

Al de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in omloop gebrachte muntsoorten zullen ook in het landschap Parigi tegen den wettigen koers gangbaar zijn.

Artikel achttien.

Als onderdanen van Parigi worden beschouwd alle personen van welken landaard ook die in dat landschap verblijf houden en niet behooren tot een der in het volgend artikel omschreven categorieën.

Artikel negentien.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden in het landschap Parigi beschouwd:

- 1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;
- 2°. alle bedienden van Europeanen en met deze gelijkgestelden, met uitzondering van hen die behooren tot de inheemsche bevolking der residentie Menado, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap Parigi;
- 3°. alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernementsétablissemanten;
- 4°. alle personen in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard;
- 5°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, met uitzondering van hen die behooren tot de inheemsche bevolking der residentie Menado, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap Parigi;

6°. alle Chineezen, Arabieren en andere vreemde oosterlingen;

7°. alle andere niet tot de inheemsche bevolking gerekende personen gevestigd op ondernemingen van land- of mijnbouw, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement.

Al deze Gouvernements onderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der Gouvernements rechtbanken en rechters.

Wanneer zij verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding binnen Parigi zijn opgevat, worden zij door de radja en de mantri's aan de Gouvernements vertegenwoordigers uitgeleverd.

Artikel twintig.

Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van de radja en de mantri's van Parigi die te zamen met onderdanen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement aan misdrijven of overtredingen zich schuldig maken, misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijn ambtenaren, militairen of andere onderdanen of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen; procederen in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement betrokken zijn en zij, die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der aan het Gouvernement afgestane of eventueel af te stane inkomsten dan wel ten aanzien van de bepalingen omtrent den in- en uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie in het landschap Parigi.

Ook de straf- en rechtsvorderingen ter zake van misdrijven en overtredingen met betrekking tot telegraaflijnen en kabels, hetzij deze liggen binnen of buiten het gebied van het landschap Parigi gepleegd door onderdanen van de radja, zullen worden berecht door de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door de radja en de mantri's van Parigi steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan. De radja en de mantri's zullen de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel een en twintig.

In de gevallen waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van de radja of de mantri's van Parigi voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement terecht staan, zullen deze Inlandsche bestuurders bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen in de rechtbank, voor welke de zaak van hun onderdanen wordt behandeld, ten einde daarover hun gevoelen uit te spreken.

Artikel twee en twintig.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij de radja en de mantri's, die dientengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en rust binnen hun land en zorg dragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen, uitgezonderd voor zooveel

N°. 166. 17.

betreft de uitgestrektheid gronds voor etablissementen of versterkingen afgestaan.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of van wege het Gouvernement aangestelde of eventueel aan te stellen hoofden, gevestigde Chineezen, is de radja bevoegd met opzicht tot die politiezorg de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel drie en twintig.

De radja met haar gerechtshof neemt kennis van alle civiele zaken onder hare onderdanen en doet dezelve af volgens landsgebruik, behoudens het bepaalde in de artikelen 19, 20 en 21.

Zij is mede bevoegd om kennis te nemen van en overeenkomstig de wetten en gewoonten des lands uitspraak te doen omtrent misdaden en overtredingen niet genoemd in de ordonnantie van 6 Februari 1882 (*Staatsblad* n°. 28), zooals deze is gewijzigd bij de ordonnantie van 6 Juli 1894 (*Staatsblad* n°. 136), of later, onder mededeeling aan de radja, nader mocht worden gewijzigd, met dien verstande dat martelende en verminkende straffen niet mogen worden toegepast.

Van de beide genoemde ordonnantiën is eene Maleische vertaling aan dit contract gehecht.

Artikel vier en twintig.

De radja en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel vijf en twintig.

In het landschap Parigi zijn slavernij, menschenroof en in- en uitvoer van slaven, alsmede pandelingschap verboden en zullen die misdadige bedrijven, door de radja en de mantri's binnen hun land niet geduld maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtdadig tegengegaan worden.

Artikel zes en twintig.

De radja en de mantri's van Parigi zullen den zee- en rivierroof met alle in hun bereik zijnde middelen krachtdadig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleenen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierroovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den resident van Menado uitleveren ten einde volgens de bepalingen van dit contract terecht te staan.

Artikel zeven en twintig.

De radja en de mantri's verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van Parigi in nood mochten vervallen, allen bijstand te verleenen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen, noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toeigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen, welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de radja en de mantri's onverwijld kennis geven aan den meest nabij zijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De radja en de mantri's kunnen hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door hen zelve, naarmate van de moeite, wordt begroot.

Van die begrooting geven zij onverwijld kennis aan den resident van Menado.

Belanghebbenden, die met deze begrooting zich bezwaard mochten achten, kunnen de beslissing van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië inroepen door tusschenkomst van den resident.

Artikel acht en twintig.

De radja en de mantri's van Parigi verbinden zich om met de middelen onder hun bereik of te hunner beschikking gesteld of nog te stellen, het volksonderwijs in hun gebied krachtadig te ondersteunen en te bevorderen.

Artikel negen en twintig,

De radja en de mantri's van Parigi verbinden zich de vaccine onder hunne onderdanen toe te laten en te bevorderen.

Artikel dertig.

De radja en de mantri's van Parigi zullen zooveel in hun vermogen is de teelt van voedingsproducten en andere nuttige gewassen als: padi, cacao, koffie enz., aanmoedigen en bevorderen.

Artikel een en dertig.

De in- en de uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie, niet gedekt door eene schriftelijke vergunning van den resident van Menado, zijn in het landschap Parigi verboden.

De radja en de mantri's verbinden zich de overtreders van dit verbod en de voorwerpen, waarmede de overtreding gepleegd is, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren

Artikel twee en dertig.

Het recht om personen, die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde, buiten het gebied van het landschap Parigi te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens de bevoegdheid van de radja om tot zoodanigen maatregel voorstellen aan den resident van Menado te doen.

Artikel drie en dertig.

De radja en de mantri's erkennen, dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de radja's van het landschap Parigi gesloten — voor zooverre die met het tegenwoordige contract in strijd zijn — zijn vervallen.

Omtrent hetgeen nader blijken mocht in het belang van land en volk regeling te behoeven wordt voorts overeengekomen, dat partijen zich deswege in der minne zullen verstaan.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Parigi overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door de radja van Parigi en hare mantri's in tegenwoordigheid van mij EELTJE JELLES JELLESMA, resident van Menado.

(get.) E. J. JELLESMA.

Handteekening en stempel van de Vorstin van Parigi en hare Rijksgrooten.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 6den Februari 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(get.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) A. D. H. HERINGA

Litt. A.

Tot het landschap Parigi behooren:

Toga.

Tololi.

Towera.

Laboean Possoe.

Silanga.

Marantali.

Aboeloea.

Toboli.

Pelawa.

Lebo.

Pesopa.

Taipadiri.

Bambalemo.

Kampali.

Talissee.

Lodji.

Tororong.

Masigi.

Tobinoto

Doelogue.

Laboean Makakata.

Parigi Boehoe.

Lontiboe.

Gagantoeng.

De resident van Menado,
(get.) E. J. JELLESMA.

Litt. B.

BELASTINGEN in het landschap Parigi.

Uitvoerrechten.

1. Damar: van elken pikol f 0,50 .
2. Rotan: van de 100 bundels 0,25
3. Paarden: nu en dan (niet altijd) per paard . . . 1,00

Opbrengsten in natura aan de magaoe (niet aan de mindere hoofden.)

a. Padi. van elke geogste 5 bossen padi een bos voor de magaoe te zamen met de rijksgrooten.

b. Miloe. hiervan bestaat geene verplichte opbrengst, ieder landbouwer draagt naar eigen verkiezing een weinig aan de magaoe af.

Persoonlijke diensten.

Bij oorlog of expeditie kan de magaoe alle lansdragende mannen oproepen en gelasten te gaan waar zij wil.

Bij bewerking van tuinen of bouwen van een huis voor de magaoe kunnen dagelijks zooveel personen worden opgeroepen, als de magaoe noodig oordeelt, hun aantal is niet bepaald; gedurende dien tijd ontvangen die personen echter voeding en huisvesting.

Door de rijksbestuurders mogen hun onderhoorigen worden opgeroepen voor de bewerking der padi- of miloevelden, tegen voeding en huisvesting.

Invoerrechten.

Het ingevoerde opium mag alleen aan de magaoe worden

verkocht en geleverd; deze verkoopt het dan tegen door haar vastgestelde prijzen aan de onderdanen.

De resident van Menado,
(get.) E. J. JELLESMA.
Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(get.) COHEN STUART.

AKTE VAN VERBAND van de opgetreden radja van Parigi.

Ik I. DJENGI radja van Parigi beloof plechtig:
dat ik aan de Koningin der Nederlanden en aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als vertegenwoordiger der Koningin in deze gewesten, gehouw en getrouw zal zijn, en het landschap Parigi dat mij in leen wordt afgestaan en als zoodanig door mij wordt aangenomen, met allen ijver, alle oplettendheid en toewijding voor en vanwege het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zal besturen, overeenkomstig de instellingen en wetten des lands;

dat ik de tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en mijne voorgangers gesloten overeenkomsten heilig en getrouw zal nakomen;

dat ik te allen tijde genegen zal zijn, om mij met dat Gouvernement te verstaan omtrent punten in die overeenkomsten, die nader blijken mochten in het belang van land en volk regeling te behoeven, en

dat ik voorts alles zal doen wat een getrouw en eerlijk radja en leenman betaamt.

Deze verklaring heb ik met eede bevestigd, bezegeld en ondertekend ten overstaan van EELTJE JELLES JELLESMA resident van Menado en in bijzijn van de navolgende mantri's.

Hier stonden de handteekeningen en de stempel van den vorstin van Parigi en hare Rijksgrooten.

Ten overstaan van mij, resident van Menado.

(get.) E. J. JELLESMA.

AKTE VAN BEVESTIGING van I. DJENGI als radja van Parigi.

Nademaal in de plaats van den overleden I. YALI radja van Parigi door de hoofden en de bevolking tot radja van dat landschap is gekozen I. DJENGI.

En aangezien I. DJENGI op heden den 29 Mei 1897 in handen van mij EELTJE JELLES JELLESMA resident van Menado, plechtig heeft beëdigd en te mijnen overstaan heeft bezegeld en ondertekend de aan deze akte gehechte schriftelijke verbintenis.

Zoo wordt voornoemde I. DJENGI bij deze door mij onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vanwege en in naam van meergenoemd Gouvernement, plechtig bevestigd in hare waardigheid van radja van Parigi onder den naam en titel van I. DJENGI Magaoe van Parigi.

Aldus gedaan te Parigi ten dage en jare voorschreven.

De resident van Menado,
(get.) E. J. JELLESMA.

In tegenwoordigheid van ons

(get.) A. H. WESTRA.

(„) G. F. M. LIEBERT.

Deze akten van verband en van bevestiging zijn goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 6den Februari 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(get.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

SIX, loc. S.-G.

Oereenkomsten met inlandse vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

PARIGI.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 18.

Het onder de residentie Menado ressorteerende landschap Parigi wordt begrensd: ten oosten door de golf van Tomini, ten noorden door het riviertje Toga, ten westen door het centraal gebergte van Celebes en ten zuiden door het riviertje Kokowo.

De bevolking, afkomstig uit West-Celebes, wordt geschat op 4500 zielen. Alfieren worden er niet aangetroffen.

Met Parigi, sedert 1751 ten gevolge van het recht van overwinning aan het Nederlandsch oppergezag onderworpen, werden achtereenvolgens verdragen gesloten door de Oost-Indische Compagnie op 5 Juli 1751 en 10 Juli 1786 en later door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement op 12 April 1809, 24 Februari 1832, 28 Mei 1850 en 24 Maart 1863. (1)

De Oost-Indische Compagnie had te Parigi eene vestiging met een gezaghebber, doch in het laatst van de vorige eeuw werd deze post, waarvan de overblijfselen nog te Lodji aanwezig zijn, ingetrokken.

Bij het contract van 1832 nam Parigi de verplichting op zich om goud te leveren tegen betaling van 16 gulden koper de Spaansche mat zwaarte. Deze verplichting waaraan zeer slecht werd voldaan, is in 1850 opgeheven.

In het jaar 1857 werd Parigi door Zr. Ms. oorlogschip *Etna* getuchtigd wegens de zelfstandige en beleedigende houding, welke de hoofden, in strijd met de bestaande contracten jegens het Gouvernement aannamen. Bijzonderheden hieromtrent zijn medegedeeld in het Koloniaal Verslag van 1857 bladz. 48 en in dat van 1858 bladz. 18.

Kort na het overlijden van den het Gouvernement niet goedgezinden radja van Parigi en het optreden als zoodanig van prins IJALI (in latere stukken veelal MAGAOE MOHAMAD ALI genoemd) werd de toenmalige assistent-resident van Gorontalo te Parigi goed ontvangen.

De nadere aanrakingen met dit landschap leidden tot het

contract van 24 Maart 1863, waarbij de verhouding tot het Gouvernement opnieuw werd geregeld. De naleving van dit contract liet echter veel te wenschen over. De aan opium verslaafde radja bleek onmachtig om de roofzucht van zijne familieleden te beteugelen, waardoor aanhoudende oneenigheden rezen met naburige landschappen en zelfs in 1888 een deel van Parigi door de bewoners van Palos verwoest werd als wraak wegens het vermoorden en berooven van twee handelaren uit dat landschap in Parigi (zie Koloniaal Verslag 1888 bladz. 18, 1889 bladz. 19, 1893 bladz. 24/25). Ook na het overlijden van den radja (MAGAOE) IJALI op 3 December 1893 bleef Parigi, zooals blijkt uit het Koloniaal Verslag van 1894 bladz. 30 en 1895 bladz. 27, zich aan rooverijen en onwettige heffingen in het naburige gebied schuldig maken, terwijl bij de komst van den assistent-resident van Gorontalo in Parigi in October en November 1893, de zoon van den vroegeren MAGAOE Bapa-i-Henta door de bevolking tot waarnemend bestuurder gekozen, nalatig bleef zich tot dien ambtenaar te begeven. De komst van den resident van Menado in Parigi in December 1895 droeg in zoover betere vruchten, dat de schuldige Rijksgrooten vergiffenis verzochten voor hunne euveldeeden en handelingen in strijd met het contract en beloofden voortaan de bevelen van het Gouvernement getrouw te zullen opvolgen.

Van het voornemen om Bapa-i-Henta, die sedert den naam van Radja Malolo had aangenomen, tot Magaoe te verheffen moest echter worden afgezien, omdat hij weigerde die betrekking te aanvaarden. Mitsdien werd in Mei 1897 overeenkomstig het verzoek van de Rijksgrooten J. DJENGGI, jongere zuster van den overleden Magaoe tot bestuurster verheven, terwijl voorts met haar een nieuw, beter aan de tegenwoordige eischen beantwoordend politiek contract werd gesloten, hetwelk ook op het stuk van mijn-zaken de gewenschte regelingen bevat. Dit contract dd. 29 Mei 1897 werd met de door de nieuwe Vorstin gepasseerde akte van verband en de voor haar bestemde akte van bevestiging goedgekeurd en bekrachtigd bij Gouvernementsbesluit van 6 Februari 1898 n°. 20.

(1) Laatstgenoemd contract is in 1866 aan de Staten-Generaal medegeleed. (Gedrukte Stukken 1865/1866, 117, n°. 11).

Overeenkomsten met inlandische vorsten in den Oost-Indischen Archipel.

ATJEISCHE ONDERHOORIGHEDEN LANGSAR (MET MADJAPAHIT), PEDAWA BESAR, DJOLOK BESAR EN PERLAK.

ADDITIONEELE VERKLARINGEN.

N°. 19.

ADDITIONEELE VERKLARING door de hoofden van Langsar, Pedawa besar, Djolok besar en Perlak afgelegd.

Ik ondergeteekende verklaar dat artikel 15 van het door mij met het Gouvernement van Nederlandsch-Indië de dato gesloten contract gelezen wordt als volgt:

Ten vijftiende. Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen, zullen in mijn gebied geen vergunning tot vestiging ontvangen, dan na overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers. Ook zullen aan hen geen gronden worden geschonken, verkocht, verhuurd of in erfpacht als anderszins uitgegeven, dan na verkregen toestemming van 's Gouvernements vertegenwoordiger in Atjeh, zullende bij het verleenen van zoodanige uitgiffen van gronden steeds worden te rade gegaan met de algemeene belangen van Nederlandsch-Indië. Handelaren zullen echter in de havens van mijn gebied worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers, zoolang zij de orde en rust niet verstoren.

Het recht tot het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen en van concessiën tot mijnontginning in het gebied van berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Inlandsch zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden

benoodigd voor mijnbouwkundige opsporing of mijnontginning, terwijl het bij eventueele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zorg zal dragen.

Van de voor concessiën tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen eijns en vast recht zal steeds de helft aan het zelfbestuur worden afgestaan.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen en mijnontginningen in het gebied van te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling wanneer daartoe aanleiding bestaat.

Ik ondergeteekende verklaar dat de door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen voor het landschap en zijne ingezetenen van verbindende kracht zullen zijn. (1)

Bovenstaande additioneele verklaring is afgelegd, ondertekend en bezegeld door elk der hoofden, wier namen hieronder zijn vermeld met de namen der door hen bestuurd wordende landschappen, de data van de additioneele verklaringen, van de besluiten waarbij deze zijn goedgekeurd en bekrachtigd en van de verklaringen ter aanvulling waarvan voormelde additioneele verklaringen moeten strekken.

Namen der hoofden die de additioneele verklaring hebben afgelegd.	Namen van de door hen bestuurd wordende landschappen.	Dagteekening van de additioneele verklaring.	Dagteekening van de bekrachtigingsbesluiten.	Dagteekening van de verklaring ter aanvulling waarvan de additioneele verklaring strekt.
TENGGOE TJHIK	Langsar met het onderhoorige Madjapahit.	7 Mei 1897.	25 Maart 1898.	28 Maart 1891.
HABIB MOHAMAD BIN SAID JOESOEF	Pedawa besar.	29 Mei 1897.	id.	19 April 1887.
TOENGGOE BINTARA PEKEN, IBN TOENGGOE BINTARA SETIA MOEDA RADJA	Djoloek besar.	21 Juni 1897.	id.	16 Mei 1884.
TONGKOE MOEDA PASSANGAN	Perlak.	28 Juli 1897.	id.	19 September 1883.

(1) De laatste alinea is bijgevoegd krachtens verklaringen afgelegd, ondertekend en bezegeld door de in bovenstaanden staat vermelde hoofden van Langsar,

Pedawa besar, Djolok besar en Perlak, respectievelijk op 19 Juni, 17 Juni en 23 Juli 1898.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost Indischen Archipel.*

**LANGSAR (MET MADJAPAHIT), PEDAWA BESAR,
DJOLOK BESAR EN PERLAK.**

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 20.

Artikel 15 van de verklaringen door de bestuurders van Perlak, Djolok besar, Pedawa besar en Langsar met het onderhoorige Madjapahit, respectievelijk op 19 September 1883 (1), 16 Mei 1884 (1), 19 April 1887 (2) en 28 Maart 1891 (3) afge-

(1) Gedrukte Stukken der Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1885/86, 110, n°. 2.

(2) Gedrukte Stukken der Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1888/89, 36, n°. 5.

(3) Gedrukte Stukken der Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1891/92, 106, n°. 6.

legd, is door de overgelegde additioneele verklaringen zoodanig gewijzigd, dat het recht om vergunningen te verleenen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen en van concessiën tot mijnontginning in die landschappen thans bij het Gouvernement berust en dat onze mijnverordeningen voor die landschappen en hunne ingezetenen voortaan van kracht zijn.

Aangezien eene overlegging van al de afzonderlijke additioneele verklaringen geen nut zou hebben, geschiedt de mededeeling daarvan ongeveer in denzelfden vorm als gekozen is bij de overlegging der hierboven gemelde verklaringen.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

LINGGA-RIOUW.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 21.

SUPPLETOIR CONTRACT MET LINGGA-RIOUW.

Aangezien het wenschelijk is voorgekomen het recht tot heffing van een tweetal belastingen over te nemen, welke thans door Zijne Hoogheid den Sultan en zijne mantri's geheven worden in de onderhoorigheden van het sultanaat op den vasten wal van Sumatra zoo is overeenkomstig het bepaalde bij de 2de alinea van artikel 24 van het op den 1sten December 1857 tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en wijlen den sultan van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden Zijne Hoogheid SOLEIMAN BADROEL ALAM SJAH, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en diens mantri's gesloten contract door beide contracteerende partijen het navolgende overeengekomen.

Eenig artikel.

Zijne hoogheid de Sultan en zijne mantri's staan aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië af het recht tot het heffen van in- en uitvoerrechten binnen al de op den vasten wal van Sumatra gelegen, tot het sultanaat Lingga-Riouw en Onderhoorigheden behorende landschappen van af het tijdstip door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal te bepalen, welke rechten, volgens de opgaaf der wettig bestaande en werkende belastingen in het sultanaat Lingga-Riouw en Onderhoorigheden, voorkomende in het suppletoir contract van 26 Januari 1888 zijn:

ten eerste: een uitgaand recht van 75 (vijf en zeventig) dollarcenten voor iedere honderd tampings (100 tampings = 5 pikoel) sagoe bij den uitvoer uit gemelde landschappen en

ten tweede: een recht ad 10% (tien percent) der plaatselijke waarde hetwelk naar verkiezing in natura of geld kan worden opgebracht van de boschproducten waaronder ook hout begrepen wordt, verzameld in de gemelde landschappen en bestemd om daarmede handel te drijven.

Als schadeloosstelling voor het gemis dezer inkomsten wordt door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement aan den Onderkoning van Riouw en zijne opvolgers toegekend eene som van f 36 000 (zes en dertig duizend gulden) 'sjaars te voldoen in maandelijksche termijnen van f 3000 (drie duizend gulden).

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft de bevoegdheid de overgenomen rechten ten eigen bate te innen of te doen innen, te wijzigen, af te schaffen of door andere te vervangen alles geheel naar eigen goedvinden.

Aldus overeengekomen te Tandjong Pinang op den 22sten December des jaars 1897, in viervoud opgemaakt, ondertekend en bezegeld door ons ADOLF MARCUS JOEKES, resident van Riouw en Onderhoorigheden door den Sultan van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden ABDOELRAHMAN MAADLAM SJAH en door den Onderkoning van Riouw, MOHAMAD JOESOEF.

(w. g.) JOEKES.

Stempels en handteekeningen van den Sultan van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden en van den Onderkoning van Riouw.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 19den Januari 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*

SIX, loc. S.-G.

ZITTING 1898 — 1899. — 166.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

LINGGA—RIOUW.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 22.

Bij het thans overgelegde suppletoir contract (1) is overeengekomen, dat tegen eene schadeloosstelling van f 36 000 's jaars op een nader door het Gouvernement te bepalen tijdstip (sedert

(1) Voor het contract van 1 December 1857 en het suppletoir contract van 26 Januari 1888 in deze overeenkomst aangehaald. Zie Gedrukte stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal Zitting 1858/1859 — (XXII) N°. 5 en Zitting 1888/1889 — 7^e N°. 11.

bepaald op 1 Juli 1898) de tolheffing in al de op den vasten wal van Sumatra gelegen, tot het sultanaat van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden behorende landschappen in handen van het Gouvernement zal overgaan.

Uitvoerige mededeelingen omtrent dezen maatregel zijn verstrekt bij de Indische begrooting voor 1898 (zie nota van wijzigingen, Gedrukte Stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Zitting 1897/1898. — 4. N°. 33.)

*Overeenkomsten met inlandshe vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

LANDAK.

AKTEN VAN VERBAND EN VAN BEVESTIGING.

N°. 23.

AKTE VAN VERBAND.

Ik Pangeran Ratoe Abdul Adjid Han met den naam van Panembahan Soeria Koesoema Abdul Adjid Akamoedin optredende als Panembahan van Landak, beloof plechtiglijk, dat ik aan Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië als vertegenwoordiger der Koningin in deze gewesten, gehouwen en getrouw zal zijn en het gebied van Landak, dat mij in leen wordt afgestaan en als zoodanig door mij wordt aangenomen, met allen ijver, oplettendheid en toewijding voor en van wege het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zal besturen overeenkomstig de wetten en instellingen des lands en met stipte inachtneming van de bepalingen, vervat in de met mijne voorgangers gesloten overeenkomsten;

dat ik te allen tijde genegen zal zijn om mij met dat Gouvernement te verstaan omtrent punten in die overeenkomsten, die nader blijken mochten, in het belang van land en volk regeling te behoeven;

dat ik alles zal aanwenden wat tot heil en voordeel van het landschap p Landak kan strekken;

dat ik niets met raad en daad zal doen wat in het nadeel van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement of van zijne onderhoorigen zal zijn, noch zal gedoogen dat zulks door anderen worde gedaan, maar dat ik integendeel, ingeval mij zoodanige daden mochten ter oore komen, deze naar mijn beste vermogen afweren en daarvan kennis geven zal aan den meest nabijzijnden ambtenaar van het Gouvernement;

dat ik wijders alle verbintenissen voortvloeiende uit de tusschen het Gouvernement en mijne voorgangers gesloten overeenkomsten heilig en getrouw zal nakomen en voorts alles zal doen wat een getrouw en eerlijk bestuurder en leenman betaamt.

Deze verklaring heb ik met eede bevestigd, bezegeld en ondertekend ten overstaan van GERRIT, WILLEM, WOLTER, CAREL baron VAN HOEVELL, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw enz., resident der Westerafdeeling van Borneo, ADOLF MEINARDUS ZANDVELD, controleur van Landak en van de mantri's van Landak Pangeran Pakoe Kasoema Mantri en Pangeran Temoenggoeng Nata Kasoema en van Kaali MOHAMMED Said, welke laatste den bestuurder den ced afgenomen heeft.

Geschreven te Ngabang den 2den Maart 1898.

Stempels en handteekeningen van den Panembahan en de mantri's van Landak en de handteekening van den kaali.

Ten mijnen overstaan.

In tegenwoordigheid van den controleur van Landak. *De Resident der Westerafdeeling van Borneo,*

(w. g.) ZANDVELD.

(w. g.) VAN HOEVELL.

AKTE VAN BEVESTIGING.

Nademaal de waarnemend Panembahan van Landak Pangeran MANGKOE BOEMI op den 22sten October 1896 is overleden, en aangezien Pangeran RATOE ABDUL ADJID HAN, wiens aanwijzing tot opvolger in het bestuur van genoemd landschap werd goedgekeurd en bekrachtigd bij Gouvernementsbesluit van 2 Juli 1882 n°. 28 thans meerderjarig is en op heden den 2den Maart des jaars 1898 in handen van mij GERRIT, WILLEM, WOLTER, CAREL baron van HOEVELL, ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, enz. resident der Westerafdeeling van Borneo, plechtig heeft beëdigd en te mijnen overstaan heeft bezegeld en ondertekend de aan deze akte gehechte schriftelijke verbintenis.

Zoo wordt voornoemde Pangeran RATOE ABDUL ADJID HAN bij deze door mij onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië in naam en van wege het Nederlandsch-Indisch Gouvernement plechtig bevestigd in zijne waardigheid van bestuurder van Landak en zulks onder den naam en titel van Panembahan SOERIA KOESOEMA ABDUL ADJID AKAMOEDIN, ten blijke waarvan hem van deze akte zoomede van de bovenbedoelde door hem aangegane schriftelijke verbintenis, nadat die stukken zullen zijn voorzien van het bewijs van goedkeuring en bekrachtiging van den Gouverneur-Generaal, een exemplaar zal worden uitgereikt.

Aldus gedaan te Ngabang ten dage en jare voorschreven.

In tegenwoordigheid van *De Resident der Westerafdeeling van Borneo,*

(w. g.) ZANDVELD.

(w. g.) VAN HOEVELL.

Deze akten van verband en van bevestiging zijn goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 24sten Mei 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,
(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,
(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

Six, loc.-S.-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

LANDAK.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 24.

Op 2 Januari 1882 overleed de bestuurder van het onder de residentie Westerafdeeling van Borneo ressorteerende landschap Landak, PANEMBAHAN KOESOEMA ADI NINGRAT, achterlatende een minderjarigen zoon Pangeran RATOE ABDUL-ADJID, die bij Gouvernementsbesluit van 2 Juli 1882 N°. 28 als zijn opvolger werd aangewezen.

Gedurende 'de minderjarigheid van dezen pangeran traden achtereenvolgens als waarnemend panembahan op Pangeran WIRA NATA en Pangeran MANGKOE BOEMI, terwijl na het overlijden van laatstgenoemde op 22 October 1896 de regeling en afdoening van de loopende zaken werd opgedragen aan drie mantris.

Overeenkomstig het daartoe strekkend verzoek van deze mantris en eenige andere landsgrooten, werd in Augustus 1897 door de Indische Regeering machtiging verleend om den aangewezen opvolger als panembahan te bevestigen onder den naam en titel van PANEMBAHAN SOERIA KOESOEMA ABDUL ADJID AKAMORDIN. Dit is sedert geschied blijkens de overgelegde akten van verband en van bevestiging.

Het vigeerende contract met Landak dagteekent van 5 Juli 1883 (Gedrukte Stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Zitting 1884/1885 — 76. N°. 2.)

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

KAIDIPANG.

AKTEN VAN VERBAND EN VAN BEVESTIGING.

N°. 25.

AKTE VAN VERBAND van den opgetreden radja van het
landschap Kaidipang.

Ik LOEI GONGALA KOROMPOET, radja van het landschap Kaidipang
beloof plechtig:

dat ik aan de Koningin der Nederlanden en aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als vertegenwoordiger der Koningin in deze gewesten, gehouw en getrouw zal zijn, en het landschap Kaidipang dat mij in leen wordt afgestaan en als zoodanig door mij wordt aangenomen, met allen ijver, alle oplettendheid en toewijding voor en van wege het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zal besturen, overeenkomstig de instellingen en wetten des lands;

dat ik de tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en mijne voorgangers gesloten overeenkomsten heilig en getrouw zal nakomen;

dat ik ten allen tijde genegen zal zijn, om mij met dat Gouvernement te verstaan omtrent punten in die overeenkomsten, die nader blijken mochten in het belang van land en volk regeeling te behoeven, en

dat ik voorts alles zal doen wat een getrouw en eerlijk radja en leenman betaamt.

Deze verklaring heb ik met eede bevestigd, bezegeld en ondertekend ten overstaan van EELTJE JELLES JELLESMA, resident van Menado en in bijzijn van de navolgende mantri's.

Ten overstaan van mij resident van Menado,
(w.g.) E. J. JELLESMA.

Stempel en handteekeningen
van den radja van het landschap
Kaidipang en zijne mantri's.

Voor de beëdiging
De Kadli,
(get. in Arab. karakter)
ABDOELLAH KOROMPOET.

AKTE VAN BEVESTIGING van LOEI GONGALA KOROMPOET
als radja van het landschap Kaidipang.

Nademaal in de plaats van den op verzoek eervol ontslagen radja van het landschap Kaidipang GONGALA KOROMPOET, door hoofden en bevolking tot radja van dat landschap is gekozen LOEI GONGALA KOROMPOET.

En aangezien LOEI GONGALA KOROMPOET op heden den 31sten Augustus 1898 in handen van mij EELTJE JELLES JELLESMA, resident van Menado, plechtig heeft beëdigd en ten mijnen overstaan heeft bezegeld en ondertekend de aan deze akte gehechte schriftelijke verbintenis.

Zoo wordt voornoemde LOEI GONGALA KOROMPOET bij deze door mij onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van wege en in naam van meergenoemd Gouvernement plechtig bevestigd in zijne waardigheid van radja van Kaidipang onder den naam en titel van „PADOEKA RADJA KAIDIPANG”.

Aldus gedaan te Menado ten dage en jare voorschreven.

De resident van Menado,
(w.g.) E. J. JELLESMA.

In tegenwoordigheid van mij,
De controleur ter Noordkust van Celebes,
(w.g.) J. G. DE SERIERE.

Deze akten van verband en van bevestiging zijn goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 1sten December 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w.g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,
De Algemeene Secretaris,
(w.g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,
De wd. Gouvernements-Secretaris,
(get.) PAULUS.

Voor eensluidend afschrift,
*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*

Six, loc. S.-G.

KAIDIPANG.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 26.

Bij Indisch besluit van 3 Juli 1897 n°. 20 is de bestuurder van het onder de residentie Menado ressorteerende landschap Kaidipang, GONGALA KOROMPOET, op zijn verzoek eervol als zoodanig ontslagen.

In zijne plaats is door hoofden en bevolking tot radja gekozen LOEI GONGALA KOROMPOET.

De akte van verband van den nieuwen bestuurder en de aan hem uitgereikte akte van bevestiging worden hierbij overgelegd.

De verhouding van Kaidipang tot het Nederlandsch gezag is het laatst geregeld bij het contract van 21 September 1895. (1)

(1) Gedrukte Stukken der Tweede Kamer, Zitting 1896/1897. **139**, n°. 12.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TODJO.

CONTRACT.

N°. 27.

CONTRACT MET TODJO.

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijd-
sche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch
Gouvernement en den radja van Todjo meer dan in de bestaande
overeenkomsten in overeenstemming te brengen met de eischen
van den tegenwoordigen tijd, zoo is op heden den 25sten Mei
1897 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal
van Nederlandsch-Indië tusschen ons EELTJE JELLES JELLESMA,
resident van Menado, ten deze handelende voor en namens het
Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en LARIWOE, radja van
Todjo overeengekomen als volgt:

Artikel een.

Evenals hunne voorgangers verklaren ook de tegenwoordige
radja en de mantri's van Todjo dat dit landschap behoort tot
het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat zij mitsdien
Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd
door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als
wettige Souvereine erkennen.

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-
Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid
en onderwerping.

Artikel twee.

Het gebied van het landschap Todjo wordt begrensd T.O. door
't riviertje Balingara bij Tandjong Api, T. W. door 't riviertje
Malei, T. N. door de golf van Tomini, T. Z. door 't centraal
gebergte van Celebes, en wordt verstaan te zijn samengesteld
uit de landen tusschen bovengenoemde grenzen ingesloten en
de Togean of schildpad-eilanden, omschreven bij de aan dit
contract gehechte opgave Litt. A.

Artikel drie.

Het landschap Todjo wordt als leen afgestaan aan LARIWOE,
onder de uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe na-
koming der in dit contract omschreven verplichtingen.

De radja verklaart dit leen op die voorwaarde te aanvaarden.

Artikel vier.

De radja van Todjo noch zijne mantri's zullen het landschap
ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven,
noch met eenige andere Mogendheid, hetzij Oostersche of Wes-
tersche, noch met eenigen onderdaan van zoodanige natie eenig
verbond of eenige overeenkomst aangaan, of briefwisseling hou-
den, noch geschenken of zendelingen ontvangen van of zenden
aan zoodanige Mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toe-
laten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere
bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats
vinde.

Artikel vijf.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het
recht voorbehouden om den radja van Todjo wanneer daartoe
redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's
een vervanger te benoemen.

De Aroeng Malolo en Anre Goeroe worden benoemd en ont-

slagen door den resident van Menado in overleg met den radja
en de mantri's.

Ingeval van overlijden van den radja geven de Aroeng Malolo
en Anre Goeroe en de overige mantri's daarvan onverwijld
kennis aan den resident van Menado en wordt het bestuur des
lands voorloopig gevoerd door den Aroeng Malolo in afwachting
dat door het Gouvernement een vervanger zal zijn aangesteld.

Artikel zes.

De mantri's en de mindere hoofden des lands zullen den
radja in de nakoming zijner verplichtingen trouw ter zijde staan,
hem eerbiedigen en zijne bevelen gehoorzamen voor zoover die
strekken tot welzijn van land en volk en niet strijden met de
bevelen van het Gouvernement.

Zij, die daarin ongewillig en ongehoorzaam zich betoonen,
zullen van hunne posten ontzet en naar bevind van zaken ge-
strakt worden.

Bij verschil van gevoelen doet de resident van Menado uit-
spraak.

Artikel zeven.

De radja en de mantri's van Todjo zullen den resident van
Menado als den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch
Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen
met hem dan wel met de onder hem dienende ambtenaren in
overleg treden omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche
belangen betreffende.

Zij zullen, zonder zijn medeweten of voorafgaand overleg met
hem, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement geen brieven
noch gezantschappen afzenden.

Artikel acht.

De radja en de mantri's van Todjo zullen met het Neder-
landsch-Indisch Gouvernement steeds vrede en oprechte vriend-
schap onderhouden en dat Gouvernement, waar noodig, op
eerste aanvraag met alle in hun bereik zijnde middelen hulp
verleenen door het leveren van manschappen, arbeiders en roeiers,
wapenen en vaartuigen en zulks tegen zoodanige vergoeding
als het Gouvernement billijk zal achten.

Zij verbinden zich evenzeer vrede en vriendschap te onder-
houden met de radja's der naburige of van andere tot het grond-
gebied van Nederlandsch-Indië behorende landen, en zullen
mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouverne-
ment van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige radja's geene
vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbe-
reidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap Todjo
opwerpen.

Ook zullen zij zich niet mengen in de aangelegenheden van
inboorlingen van hun land, die in de naburige landschappen
mochten gevestigd zijn.

Versterkingen die met voorkennis van het Nederlandsch-
Indisch-Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan
of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van
dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel negen.

De radja en de mantri's van Todjo zoomede hunne onderdanen
zullen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en

niet toelaten dat in plaats van deze of nevens deze eene andere gevoerd wordt.

Artikel tien.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde een of meer Europeesche of Inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel over het landschap Todjo aan te stellen, belovende de radja en de mantri's ook die ambtenaren te eerbiedigen en te doen eerbiedigen.

Artikel elf.

Op welke plaats ook in het landschap Todjo het Gouvernement in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de radja en de mantri's niet alleen zulks toestaan, maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleenen; terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen eene uitgestrektheid gronds ter grootte van één vierkante paal, of zooveel als noodig zal blijken, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement, behoudens billijke schadeloosstelling aan rechthebbenden.

De ter beschikking van het Gouvernement gestelde terreinen zullen behoorlijk afgebakend en in kaart gebracht worden.

Artikel twaalf.

De radja en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeeren, het welzijn des volks bevorderen, den landbouw, de nijverheid, den handel en de scheepvaart en alle overige wettige en nuttige bronnen van volksbestaan beschermen en bevorderen, in bescherming nemen en doen beschermen allen, die met vergunning van het Gouvernement binnen het landschap Todjo zich gevestigd hebben of aldaar tijdelijk verblijf houden, alle handelaren, onderdanen van het Gouvernement, zoomede in het algemeen alle handelaren, zonder onderscheid die in het landschap ten handel komen.

Alle den handel belemmerende gebruiken zullen mitsdien in het landschap Todjo afgeschaff en verboden zijn.

Aan de handelaren van dat landschap worden met betrekking tot den handel op Java en op alle andere landen onder het bestuur van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wederkeerig dezelfde rechten verzekerd, die onderdanen van dat Gouvernement genieten.

Hunne schepen moeten voorzien zijn van een door den radja uit te reiken zeebrief of van eene jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den resident van Menado, die ze daartoe mede onderteekenen zal.

Artikel dertien.

De radja en de mantri's van Todjo verbinden zich om aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van dat landschap worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door den radja en de mantri's kennis moeten worden gegeven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chineezen en andere Oostersche vreemdelingen in het landschap Todjo te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen die zonder verlof zich hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door den radja van Todjo in geen geval binnen dat landschap geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel veertien.

Het recht tot het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleenen van concessiën tot mijnontginning en tot ondernemingen van landbouw in het gebied van Todjo berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het inlandsch zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden, benoodigd voor mijnbouwkundige opsporing, mijnontginning of voor eenige onderneming van landbouw, terwijl het bij eventuele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorg dragen.

Van de voor concessiën tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen cijns en vast recht en van den door ondernemingen van landbouw op te brengen pacht- of huurschat zal steeds de helft ten behoeve van het zelfbestuur worden afgestaan. De uit dien hoofde aan het zelfbestuur toekomende gelden zullen worden gestort in eene rijkskas, welke onder bewaring en beheer zal staan van den resident van Menado.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen, mijnontginningen en ondernemingen van landbouw in het gebied van Todjo te doen aanvragen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De radja en de mantri's van Todjo beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

De bepalingen betrekking hebbende op mijnbouwkundige opsporingen en onderzoekingen en ontginningen door het Gouvernement van Nederlandsch-Indië gegeven en nog te geven, zijn van verbindende kracht voor het landschap Todjo en zijne bewoners.

Artikel vijftien.

De radja en de mantri's van Todjo zullen, zonder toestemming van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement geene andere belastingen heffen, dan die omschreven in de aan dit contract gehechte opgave, en zullen mitsdien zonder die toestemming die belastingen, hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzwwaard worden (Lett. B.)

De radja en de mantri's verbinden zich in het algemeen te zorgen en te doen zorgen, dat in het landschap Todjo geen bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd, en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

De bovenomschreven belastingen zullen, behalve de in- en uitvoerrechten en pachten, zoo die bestaan, niet van toepassing zijn op 's Gouvernements directe onderdanen.

Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen.

Artikel zestien.

Het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement, hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen zonder onderscheid van die plaatsen in het landschap Todjo waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement zijn of eventueel zullen worden afgestaan.

De radja en de mantri's van Todjo verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië nader mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van de vaartuigen welke de havens van Todjo aandoen, zoomede van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directe onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

Artikel zeventien.

Al de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in omloop gebrachte muntsoorten zullen ook in het landschap Todjo tegen den wettigen koers gangbaar zijn.

Artikel achttien.

Als onderdanen van Todjo worden beschouwd alle personen

van welken landaard ook die in dat landschap verblijf houden en niet behooren tot een der in het volgende artikel omschreven categoriën.

Artikel negentien.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden in het landschap Todjo beschouwd:

- 1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;
- 2°. alle bedienden van Europeanen en met dezen gelijkgestelden, met uitzondering van hen die behooren tot de inheemsche bevolking der residentie Menado, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche christenen, niet behorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap Todjo;
- 3°. alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernements-etablissemten;
- 4°. alle personen in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard;
- 5°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, met uitzondering van hen die behooren tot de inheemsche bevolking der residentie Menado, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn inlandsche christenen, niet behorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap Todjo;
- 6°. alle Chineezen, Arabieren en andere vreemde Oosterlingen;
- 7°. alle andere niet tot de inheemsche bevolking gerekende personen gevestigd op ondernemingen van land- of mijnbouw, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement.

Al deze Gouvernements onderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der Gouvernements rechtbanken en rechters.

Wanneer zij verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding binnen Todjo zijn opgevat, worden zij door den radja en de mantri's aan de Gouvernements vertegenwoordigers uitgeleverd.

Artikel twintig.

Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van den radja en de mantri's van Todjo die te zamen met onderdanen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement aan misdrijven of overtredingen zich schuldig maken. misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijn ambtenaren, militairen of andere onderdanen of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen; procederen in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement betrokken zijn en zij, die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der aan het Gouvernement afgestane of eventueel af te stane inkomsten dan wel ten aanzien van de bepalingen omtrent den in- en uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie in het landschap Todjo.

Ook de straf- en rechtsoverdringen ter zake van misdrijven en overtredingen met betrekking tot telegraaflijnen en kabels, hetzij deze liggen binnen of buiten het gebied van het landschap Todjo gepleegd door onderdanen van den radja, zullen worden berecht door de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door den radja en de mantri's van Todjo steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan. De radja en de mantri's zullen de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel een en twintig.

In de gevallen waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van den radja of de mantri's van Todjo voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement terecht staan, zullen deze Inlandsche bestuurders bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen in de rechtbank, voor welke de zaak van hun onderdanen wordt behandeld, ten einde daarover hun gevoelen uit te spreken.

N°. 166. 27.

Artikel twee en twintig.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij den radja en de mantri's, die dientengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en rust binnen hun land en zorg dragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen, uitgezonderd voor zooveel betreft de uitgestrektheid gronds voor etablissemten of versterkingen afgestaan.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of vanwege het Gouvernement aangestelde of eventueel aan te stellen hoofden, gevestigde Chineezen, is de radja bevoegd met opzicht tot die politiezorg de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel drie en twintig.

De radja met zijn gerechtshof neemt kennis van alle civiele zaken onder zijne onderdanen en doet dezelve af volgens landsgebruik, behoudens het bepaalde in de artt. 19, 20 en 21.

Hij is mede bevoegd om kennis te nemen van en overeenkomstig de wetten en gewoonten des lands uitspraak te doen omtrent misdaden en overtredingen niet genoemd in de ordonnantie van 6 Februari 1882 (*Staatsblad* n°. 28), zooals deze is gewijzigd bij de ordonnantie van 6 Juli 1894 (*Staatsblad* n°. 136), of later, onder mededeeling aan den radja, nader mocht worden gewijzigd, met dien verstande dat martelende en verminkende straffen niet mogen worden toegepast.

Van de beide genoemde ordonnantiën is eene Maleische vertaling aan dit contract gehecht.

Artikel vier en twintig.

De radja en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel vijf en twintig.

In het landschap Todjo zijn slavernij, menschenroof en in- en uitvoer van slaven, alsmede pandelingschap verboden en zullen die misdadige bedrijven, door den radja en de mantri's binnen hun land niet geduld maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtdadig tegengegaan worden.

Artikel zes en twintig.

De radja en de mantri's van Todjo zullen den zee- en rivierroof met alle in hun bereik zijnde middelen krachtdadig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierrovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den resident van Menado uitleveren, ten einde volgens de bepalingen van dit contract terecht te staan.

Artikel zeven en twintig.

De radja en de mantri's verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van het landschap Todjo in de rivieren vervallen, allen bijstand te verleen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen, noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toe-eigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen, welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrenge van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de radja en de mantri's onverwijld kennis geven aan den meest nabij zijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De radja en de mantri's kunnen hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door hen zelve naarmate van de moeite wordt begroot.

Van die begrooting geven zij onverwijld kennis aan den resident van Menado.

Belanghebbenden, die met deze begrooting zich bezwaard

mochten achten, kunnen de beslissing van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië inroepen door tusschenkomst van den resident.

Artikel acht en twintig.

De radja en de mantri's van Todjo verbinden zich om met de middelen onder hun bereik of te hunner beschikking gesteld of nog te stellen, het volksonderwijs in hun gebied krachtadig te ondersteunen en te bevorderen.

Artikel negen en twintig.

De radja en de mantri's van Todjo verbinden zich de vaccine onder hunne onderdanen toe te laten en te bevorderen.

Artikel dertig.

De radja en de mantri's van Todjo zullen zooveel in hun vermogen is de teelt van voedingsproducten en andere nuttige gewassen als: padi, cacao, koffie enz. aanmoedigen en bevorderen.

Artikel een en dertig.

De in- en de uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie, niet gedekt door eene schriftelijke vergunning van den resident van Menado, zijn in het landschap Todjo verboden.

De radja en de mantri's verbinden zich de overtreders van dit verbod en de voorwerpen, waarmede de overtreding gepleegd is, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren.

Artikel twee en dertig.

Het recht om personen, die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde, buiten het gebied van het landschap Todjo te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens de bevoegdheid van den radja om tot zoodanigen maatregel voorstellen aan den resident van Menado te doen.

Artikel drie en dertig.

De radja en de mantri's erkennen, dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de radja's van het landschap Todjo gesloten — voor zooverre die met het tegenwoordige contract in strijd zijn — zijn vervallen.

Omtrent hetgeen nader blijken mocht in het belang van land en volk regeling te behoeven wordt voorts overeengekomen, dat partijen zich deswege in der minne zullen verstaan.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Todjo overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den radja van Todjo en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij, EELTJE JELLES JELLESMA, resident van Menado.

(get.) E. J. JELLESMA.

Stempel en handteekeningen van den radja van Todjo en van zijne mantri's.

Voor de beëdiging,

(get.) LA RIWOK.

() onleesbaar.

In onze tegenwoordigheid,

De assistent-resident van Gorontalo,

(get.) A. H. WESTRA.

De controleur der Tominibocht,

(get.) G. F. M. LIEBERT.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 28sten November 1897.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(get.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) A. D. H. HERINGA.

Litt. A.

OPGAVE van de eilanden waaruit de Togean of Schildpad-Archipel wordt verstaan te zijn samengesteld.

1. Binang-Oenang.
2. Togean.
3. Masopi.
4. Sebiti.
5. Batoe-Daka.
6. Malinggi-kiki.
7. Malinggi-daä.
8. Walea-kiki.
9. Walea-daä.

En verder nog vele kleine onbewoonde eilandjes zonder naam.

Posso, 8 Juni 1897.

De controleur,

(get.) G. F. M. LIEBERT.

Gezien,

De resident van Menado,

(get.) E. J. JELLESMA.

Stempel en handteekeningen van den radja van Todjo en van zijne mantri's.

In onze tegenwoordigheid.

De assistent-resident van Gorontalo,

(get.) A. H. WESTRA.

De controleur der Tominibocht,

(get.) A. VAN WETERING.

Lett. B.

BELASTINGEN IN HET LANDSCHAP TODJO.

Uitvoerrechten.

1. Damar. a. voor elken uitgevoerden picol gomkopal f 1,00
 b. voor alle ingezamelde gomkopal per
 pikol. 0,25
2. Rotan per 100 bundels 0,25

Opbrengsten in natura aan den radja (niet aan de mindere rijksgrooten.

a. Rijst. Ieder huisgezin brengt een kati rijst per jaar als belasting op.

b. Miloe. Van miloe bestaat geene verplichte opbrengst, ieder landbouwer levert een weinig van het geoogste aan den radja.

c. Sago. Een tiende van den verkregen oogst; deze belasting wordt geheven op de Togeaneilanden.

d. Tabak. Dit gewas wordt voornamelijk te Bongka en omstreken geplant; van den verkregen oogst wordt een tiende aan den radja geleverd.

Persoonlijke diensten.

Bij expedities kunnen alle mannelijke personen boven de 16 jaar worden opgeroepen en gezonden, waarheen de radja gelast. Bij bewerking van padi en miloevelden roept de radja zooveel

van zijn onderdanen op als hem noodig voorkomt, doch tegen huisvesting en voeding. Ook de rijkbestuurders mogen hunne onderhoorigen oproepen voor de bewerking van padi- en miloevelden tegen voeding en huisvesting.

De stam der Toraoe-alsoeren is bepaald aangewezen voor den bouw van woningen en wordt daartoe om beurten in zijn geheel opgeroepen en gevoed en gehuisvest gedurende den tijd van het bouwen.

Invoerrechten.

Opium mag alleen aan den radja worden geleverd; deze heeft den verkoop daarvan geheel in eigen hand.

Bovendien heeft de radja het uitsluitend recht alle handelsartikelen aan de alsoeren-stammen te leveren tegen door hem zelve vastgestelde prijzen.

De resident van Menado.

(get.) E. J. JELLESMA.

Voor eensluidende afschriften,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) COHEN STUART

Voor eensluidende afschriften,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

Six, loc -S-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TODJO.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 28.

Het onder de afdeeling Gorontalo der residentie Menado res-
sorteerende landschap Todjo telt ongeveer 8400 zielen. De be-
woonde plaatsen liggen alle aan het strand en zijn meestal
nederzettingen van Boegineezen; in de binnenlanden zwerven
de Alfoersche stammen Ampana, Tolalajoe, Tolage en Toraoe.
Taliboi is de zetel van den radja en van de rijksbestuurders,
terwijl te Kampong Baroe de Alfoersche vorstin Maradika vea
verblijf houdt.

De verhouding van Todjo tot het Nederlandsch gezag is voor

het eerst op vasten voet geregeld bij het contract van 11 Decem-
ber 1887. (1)

Op 25 Mei 1897 is met het zelfbestuur een nieuw contract
gesloten, dat aan de eischen des tijds beantwoordt en op het
stuk van mijnzaken de gewenschte regelingen bevat.

(1) Gedrukte stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Zitting
1888/1889 — 36, N°. 29.

Ooreenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

KOTTA WARINGIN.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 29.

SUPPLETOIR CONTRACT MET KOTTA WARINGIN.

Aangezien het wenschelijk is voorgekomen om in verband met de eischen van den tegenwoordigen tijd het bestaande contract, gesloten op 26 October 1878 en goedgekeurd en bekrachtigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië op 3 April 1879, nader aan te vullen.

Zoo is op heden den 28sten September des jaars 1897 onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië en uit naam van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tusschen ons JULIUS BOERS, resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, en PANGERAN RATOE ANOEM KESOEMA YOEDA, bestuurder van het landschap Kotta Waringin en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel een.

Het recht tot het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen en van concessiën tot mijnontginning in het gebied van Kotta Waringin berust uitsluitend bij het Gouvernement van Nederlandsch-Indië.

Van de voor concessiën tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen cijns en vast recht zal de helft aan het zelfbestuur van Kotta Waringin worden afgestaan.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen en mijnontginningen in het landschap van Kotta Waringin te doen aanvangen en voortzetten behoudens billijke schadeloosstelling wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen zijn van kracht voor het landschap Kotta Waringin en deszelfs ingezetenen.

Artikel twee.

Het recht om personen, die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde, buiten het landschap Kotta Waringin te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië behoudens de bevoegdheid van den bestuurder om tot zoodanigen maatregel voorstellen te doen aan den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Artikel drie.

De in- en uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie niet gedekt door eene schriftelijke vergunning van den resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo zijn in het landschap Kotta Waringin verboden.

De onderdanen van den bestuurder staan wegens de overtredingen van dit verbod terecht voor de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters en worden gestraft volgens de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uitgevaardigde dan wel uit te vaardigen verordeningen.

Het rijksbestuur verbindt zich de overtreders van dit verbod en de voorwerpen, waarmede de overtreding gepleegd is aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren.

Artikel vier.

De straf en rechtsvorderingen ter zake van misdrijven en overtredingen met betrekking tot telegraaflijnen en kabels, hetzij deze liggen binnen het gebied van Kotta Waringin of daarbuiten gepleegd door onderdanen van den bestuurder van Kotta Waringin zullen worden berecht door de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Kotta Waringin overeengekomen in viervoud opgemaakt en onteekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den bestuurder van Kotta Waringin PANGERAN RATOE ANOEM KESOEMA YOEDA en zijne landsgrooten in tegenwoordigheid van mij JULIUS BOERS, resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.

(w. g.) BOERS.

Stempel en handteekeningen van den bestuurder van Kotta Waringin en zijne landsgrooten.

Dit suppletoir contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 5den Februari 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,
De Algemeene Secretaris,
(w. g.) A. D. H. HERINGA.

VERKLARING.

De resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo verklaart namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië dat vorenbedoeld Gouvernement van het in artikel een van het op 28 September 1897 tusschen hem en den bestuurder van Kotta Waringin gesloten suppletoir contract, goedgekeurd en bekrachtigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië op 5 Februari 1898, verleende recht tot het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen en van concessiën tot mijnontginning in het landschap van Kotta Waringin geen gebruik zal maken zonder vooraf het Inlandsch zelfbestuur ter zake te raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek te doen instellen naar de rechten van derden op de gronden,

benooidigd voor mijnbouwkundige opsporing of mijnontginning, en dat het bij eventueele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorg dragen.

Gegeven te Bandjermasin op 1 Maart 1898.

De resident voornoemd,

(w. g.) BOERS.

Voor eensluidend afschrift,
De Waarn. Gouvernements-Secretaris,
(get.) PAULUS.

Voor eensluidend afschrift,
*De Secretaris-Generaal bij het Departement
van Koloniën,*
SIX, loc.-S.-G.

KOTTA WARINGIN.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 30.

In het laatst van 1897 is gelegenheid gevonden om met het zelfbestuur van het onder de residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo ressorteerende landschap Kotta Waringin een suppletoir contract aan te gaan, betreffende het recht om vergunningen te verleen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen en van concessiën tot mijnontginning; het recht om personen, die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde, uit het landschap te verwijderen; den in- en uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie en de berechting van door onderdanen van het inlandsch zelfbestuur gepleegde misdrijven en overtredingen met betrekking tot telegraaflijnen en kabels.

De inhoud van dit suppletoir contract, gedagteekend 28 September 1897, vereischt geene nadere toelichting. Alleen zij ten aanzien van het eerste punt er op gewezen, dat door eene verklaring van den resident der Zuider- en Oosterafdeeling van

Borneo aan den voet dezer overeenkomst wordt tegemoet gekomen aan het bezwaar, dat daarin de gebruikelijke bepaling wordt gemist, dat het Gouvernement bij gebruikmaking van zijn recht tot het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen en van concessiën tot mijnontginning vooraf het zelfbestuur zal raadplegen en een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden en e. q. voor schadeloosstelling zal zorg dragen.

De verhouding van Kotta Waringin tot het Nederlandsch gezag is overigens geregeld bij het contract van 26 October 1878. (1)

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer der Staten-Generaal 1879/1880 - 56, N°. 17.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

KOETEI.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 31.

SUPPLETOIR CONTRACT MET KOETEI.

Overwegende dat het aan beide partijen noodig is voorgekomen, dat duidelijker worden omschreven aan wie het recht toekomt tot verwijdering uit het landschap van Koetei, van personen gevaarlijk voor de openbare rust en orde, zoo is op heden den 16den Maart 1898 onder nadere goedkeuring en bekrachtiging van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië en uit naam van het Nederlandsch-Indische Gouvernement tusschen ons JULIUS BOERS, resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo en MOHAMAD SOLEIMAN ADIEL HALIFATOEL MOHMININ, sultan van Koetei overeengekomen.

Artikel een.

Het recht om personen die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde buiten het gebied van het landschap Koetei te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens de bevoegdheid van den sultan van Koetei, om tot zoodanigen maatregel voorstellen te doen aan den resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Samarinda overeengekomen, in viervoud opgemaakt onderteekend en bezegeld en plechtig beëdigd door den sultan MOHAMAD SOLEIMAN ADIEL HALIFATOEL MOHMININ en zijne landsgrooten in tegenwoordigheid van mij JULIUS BOERS, resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.

(w. g.) BOERS.

Stempel en handteekeningen van den sultan van Koetei en zijne landsgrooten.

Dit suppletoir contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 9den September 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidend afschrift,

De wd. Gouvernements-Secretaris,

(get.) PAULUS.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

SIX, loc. S.-G.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

KOETEI.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 32.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST.

Namens het Nederlandsch-Indische Gouvernement en onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, gesloten tusschen JULIUS BOERS, resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, en Zijne Hoogheid den Sultan van Koetei MOHAMAD SOLEIMAN ADIL CHALIFAT OELMOEMINIEN, ridder van den Nederlandschen leeuw en begiftigd met de gouden medaille voor burgerlijke verdiensten, en zijne landsgrooten.

Artikel een.

De sultan van Koetei en zijne landsgrooten verklaren voor zich en hunne opvolgers, dat zij het havenbeheer en de politie in de havens en op de reeden van het landschap Koetei aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië overdragen en er in toestemmen:

dat door de Regeering van Nederlandsch-Indië in die havens waar zij zulks noodig acht, havenmeesters worden aangesteld; dat aan die havenmeesters dezelfde bevoegdheden worden toegekend als aan de havenmeesters in het Gouvernements rechtstreeksch gebied;

en dat door de Regeering van Nederlandsch-Indië in die havenplaatsen haven-, ankerage- en loodsgelden worden geheven ook van hunne onderdanen.

Aldus op heden Zaterdag den 27sten Augustus des jaars 1898 te Bandjermasin overeengekomen, in viervoud opgemaakt, onteekend, bezegeld en plechtig bezworen door Zijne Hoogheid den Sultan van Koetei MOHAMAD SOLEIMAN ADIL CHALIFAT OELMOEMINIEN, ridder van den Nederlandschen leeuw en begiftigd met de gouden medaille voor burgerlijke verdiensten en door

zijne landsgrooten in tegenwoordigheid van mij JULIUS BOERS resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.

(w. g.) J. BOERS.

Stempel en handteekeningen van den sultan van Koetei en zijne landsgrooten.

Dit suppletoir contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 18den September 1898.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

De Algemeene Secretaris,
(w. g.) A. D. H. HEBINGA.

Voor eensluidend afschrift,
De w.d. Gouvernements-Secretaris,
(w. g.) PAULUS.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,
SIX, loc. S.-G.

*Overeenkomsten met inlandse vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

KOETEI.

NOTA VAN TOELICHTING.

Nº. 33.

Op den 16den Maart en 27 Augustus 1898 zijn met den Sultan van Koetei twee suppletoire contracten gesloten, het eene betreffende het recht om personen, die gevaarlijk worden geacht voor de openbare rust en orde uit dat landschap te verwijderen, terwijl bij het andere aan het Gouvernement het havenbeheer en de politie in de havens en op de reede van dat landschap zijn overgedragen.

Door de laatstbedoelde overeenkomst is het Gouvernement in

staat gesteld om de noodige regelingen ter zake te treffen, in de havens, waar dit noodig wordt geacht, havenmeesters aan te stellen met gelijke bevoegdheden als aan de havenmeesters in 's Gouvernementsgebied zijn toegekend en in die havenplaatsen haven-, ankerage- en loodsgelden te heffen.

Tot bestrijding van de aan de uitoefening dier bevoegdheden verbonden kosten werden de noodige fondsen toegestaan bij de Indische begrooting voor 1899. (Zie onderafdeeling 127, noot 33 bis.)

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

TROEMON.

VERKLARING EN AKTE VAN BEVESTIGING.

N°. 34.

VERKLARING.

Ik ondergeteekende TEKOE DJAFAH GALAR TENKOE HADJI RAJENE, door de hoofden en oudsten van het landschap Troemon en onderhoorigheden aangesteld tot voogd over den door hen tot opvolger in het bestuur over dat landschap verkozen TEKOE BIDJEH LADA GALAR TEKOE MOEDA NAZARODIN, minderjarigen oudsten zoon van wijlen TEKOE RADJA ISKANDER MOEDA, welke keuze door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië bij besluit van den 17den Maart 1894 n°. 19 goedgekeurd en bekrachtigd is; door den Gouverneur van Sumatra's Westkust daartoe gemachtigd de waardigheid van waarnemend bestuurder over dat landschap op den 27sten November 1893 aanvaard hebbende, en bij Gouvernementsbesluit dd. 17 Maart 1894 n°. 19 voor den duur der minderjarigheid van genoemden opvolger met de waarneming van die waardigheid belast zijnde.

Verklaar en beloot in mijne boven omschreven hoedanigheden van voogd en waarnemenden bestuurder en diensvolgens als wettigen vertegenwoordiger van den minderjarigen radja van meergemeld landschap plechtig het navolgende:

Ten eerste: Het landschap Troemon en onderhoorigheden, begrensd en verdeeld zooals in de aan deze acte gehechte bijlage is aangegeven, behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en mitsdien erken ik Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië als wettige Souvereine, ten teeken waarvan door den radja van Troemon en diens onderdanen noch te land noch ter zee eenige andere natievlag gevoerd zal worden dan de Nederlandsche, behoudens de bevoegdheid van den radja of diens wettigen vertegenwoordiger om onmiddellijk daaronder en aan denzelfden mast zijne eigene persoonlijke vlag te hijschen, bestaande, uit een donkerblauw of zwart veld waarin een witte bol (een schild voorstellende) en een wit zwaard.

Ten tweede. Ik zal het landschap Troemon en onderhoorigheden met rechtvaardigheid besturen, de rust en vrede zoowel binnenslands als met de naburige streken handhaven en het welzijn van des radja's onderdanen naar mijn vermogen bevorderen door bescherming van handel, nijverheid, landbouw en scheepvaart.

Ten derde. Ik zal den handel in slaven zoomede menschenroof zee- en rivierroof met alle macht tegengaan en mijne medewerking verlenen aan alle door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement te nemen maatregelen om tot eene algeheele afschaffing van de slavernij in het Troemonsche gebied te geraken.

Ten vierde. Ik zal mij in geenerlei staatkundige aanrakingen stellen met vreemde mogendheden en steeds de vijanden van Nederland ook als mijne vijanden en de vrienden van Nederland ook als mijne vrienden beschouwen.

Ten vijfde De in Troemon en onderhoorigheden thans bestaande belastingen zullen door mij noch verhoogd noch verlaagd worden, noch zullen nieuwe worden ingevoerd dan in overleg met den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement ter Sumatra's Westkust.

N°. 166. 34.

Ten zesde. Het Nederlandsch Indisch-Gouvernement heeft te allen tijde de bevoegdheid om het recht tot heffing van inkomende en uitgaande rechten in het Troemonsche gebied tegen eene nader overeen te komen billijke schadeloosstelling van belanghebbenden over te nemen.

Ten zevende. Het recht om uit den invoer, den verkoop en het gebruik van opium binnen het Troemonsche gebied op welke wijze dan ook inkomsten te trekken, blijft onherroepelijk aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement afgestaan tegen uitkeering van eene schadeloosstelling van f 750, (zevenhonderd en vijftig gulden) 's maands of f 9000 (negen duizend gulden) 's jaars. Deze schadeloosstelling zal worden verdeeld als volgt:

Aan de Hoeloebalangs van Ie Medama, van Koeta Toeha ieder f 50, (vijftig gulden) 's maands.

Aan den Hoeloebalang van Lèhoè Ketapang f 25 (vijf en twintig gulden) 's maands.

Aan de Hoeloebalangs van Seulekat en Iè itam ieder f 15 (vijftien gulden) 's maands.

Aan den Panglima Tjoet, den Panglima Prang en den Panglima Kaoem en den Sjahbandar van Troemon ieder f 15, (vijftien gulden) en een nalih bras 's maands.

Aan den Hoeloebalang van Boeloech Sama f 100 (eenhonderd gulden) 's maands,

zoolang de genoemde personen door hun gedrag of hunne handelingen geene aanleiding geven tot het toepassen van de straf van verbeurte of inhouding der toelage tot het nemen van welken maatregel door mij aan den vertegenwoordiger van het Gouvernement de vereischte voorstellen zullen kunnen worden gedaan.

Aan den radja van Troemon en Onderhoorigheden het overige.

Ter handhaving van het door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uitgevaardigde verbod op den invoer, zoomede op alle vervoer over zee van de eene plaats naar de andere in het Troemonsche gebied, van alle andere opium dan die, welke vanwege het Gouvernement van Nederlandsch-Indië voor den invoer in dat gebied is verstrekt aan den door dat Gouvernement aan te wijzen pachter, zal ik met alle te mijner beschikking staande middelen medewerken en daarbij met alle oprechtheid en naar mijn beste vermogen de belangen van dezen pachter in het Troemonsche gebied beschermen en helpen bevorderen, een en ander met inachtneming van de wenken, die mij deswege door of namens den gouverneur van Sumatra's Westkust mochten worden gegeven.

Ik ken het Gouvernement van Nederlandsch-Indië het recht toe om de hiervoren bepaalde schadeloosstelling te doen vervallen zoo het vorenstaande door mij niet in allen deele stiptelijk wordt opgevolgd en nagekomen.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft voorts te allen tijde het recht om in het Troemonsche gebied de pachten van andere middelen dan die van opium in te voeren en daarvan de inkomsten te trekken.

Ten achtste. Wanneer het Nederlandsch-Indisch Gouvernement het noodig acht in het Troemonsche gebied een of meer etablissementen of militaire versterkingen op te richten, zal ik het daartoe benodigde terrein kosteloos afstaan, behoudens billijke schadeloosstelling door het Gouvernement aan daarbij eventueel betrokken belanghebbenden te verlenen, voor zoover daartoe termen bestaan.

Ten negende. Alle personen zonder onderscheid van landaard wonende binnen de grenzen der Gouvernements etablissementen zullen door mij worden erkend als Gouvernements onderdanen en als zoodanig te staan onder het rechtstreeksch gezag van de vertegenwoordigers van het Gouvernement.

Het Gouvernement is ook bevoegd om alle personen in het Troemonsche gebied, niet behoorende tot de inheemsche bevolking, onder zijn rechtstreeksch gezag te brengen.

Ten tiende. Inboorlingen van het Troemonsch gebied, die misdadig zijn tegenover het Gouvernement of die worden beschuldigd gezamenlijk met Gouvernements onderdanen een misdrijf te hebben gepleegd, staan deswege te recht voor de Gouvernements rechtbanken.

De straf- en rechtsvorderingen ter zake van misdrijven, overtredingen en rechtsverkorting met betrekking tot telegraaflijnen of kabels, hetzij deze liggen binnen het Troemonsche gebied, hetzij daar buiten, gepleegd door Troemonsche onderdanen, zullen mede worden berecht door de Gouvernementsrechtbanken en rechters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

Eveneens staan terecht voor diezelfde rechtbanken en rechters en worden gestraft volgens de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement ter zake uitgevaardigde of uit te vaardigen verordeningen alle Troemonsche onderdanen, die vuurwapenen, buskruit en ander oorlogsmaterieel zonder vergunning van den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement ter Sumatra's Westkust, in-, uit- of vervoeren zijnde in-, uit- of vervoer van die artikelen zonder zoodanige vergunning in het Troemonsche gebied verboden.

In alle gevallen waarin Troemonsche onderdanen voor Nederlandsch-Indische rechtbanken of rechters terecht staan, zal door mij of van mijnentwege zitting in die rechtbanken kunnen worden genomen ten einde de rechters zoo noodig voor te lichten, terwijl ik mij verbind om de misdadigers en overtreders hiervoren bedoeld benevens de voorwerpen waarmede zij hunne misdrijven of overtredingen gepleegd hebben aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren voor zoover die personen of voorwerpen zich in het Troemonsche gebied bevinden.

Ten elfde. Mutilerende straffen worden in het Troemonsche gebied niet meer toegepast.

Ten twaalfde. Misdadigers die eene toevlucht zoeken in het Troemonsche gebied zullen door mij worden uitgeleverd aan 's Gouvernements vertegenwoordigers.

Ten dertiende. Het recht om personen die voor de openbare rust en orde gevaarlijk worden geacht buiten het Troemonsche gebied te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië behoudens mijne bevoegdheid om tot zoodanigen maatregel voorstellen te doen aan de vertegenwoordigers van het Gouvernement.

Personen die hetzij om staatkundige, hetzij om andere redenen uit het Troemonsche gebied verwijderd moeten worden, zullen door mij aan 's Gouvernements vertegenwoordigers worden uitgeleverd.

Ten veertiende. Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen zullen in het Troemonsche gebied niet tot vestiging worden toegelaten dan in overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers.

Handelaren zullen in de havens van het Troemonsche gebied worden toegelaten zonder overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers en aldaar verblijf mogen houden zoo lang zij de rust en orde niet verstoren.

Ten vijftiende. Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen en mijnontginningen in het gebied van Troemon te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling wanneer daartoe aanleiding bestaat.

Het recht tot het verleen van vergunningen aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen tot het doen van mijnbouwkundige onderzoekingen en van concessiën van mijnontginning of van landbouw in het Troemonsche gebied berust uitsluitend bij het Nederlandsch-Indisch Gouvernement onder gebondenis echter van het Gouvernement om ter zake van elke te verleen vergunning of concessie vooraf met mij

en mijne eventueel daarbij betrokken hoofden in overleg te treden, een onderzoek te doen instellen naar de rechten van derden op de daarbij betrokken gronden, te zorgen voor een billijke schadeloosstelling door den concessionaris ten behoeve van eventueel daarop rechthebbenden en uit te keeren aan den radja en de betrokken hoofden de helft van de door het Gouvernement van den concessionaris te heffen cijns, vast recht, pacht- of huurschat

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen zijn voor het landschap Troemon en zijne ingezetenen van verbindende kracht. (1)

Ten zestiende. Wanneer schepen of vaartuigen langs de kusten of in de rivieren van het Troemonsche gebied in nood vervallen zal door mij of van mijnentwege aan de opvarenden alle hulp en bijstand worden verleend, hunne goederen worden opgeborgen en gevrijwaard tegen roof of diefstal.

Wanneer schepen of vaartuigen of wel daarvan afkomstige goederen in het Troemonsche gebied mochten stranden of komen aandrijven, zonder dat de daarop rechthebbenden bij mij bekend zijn, zullen door mij of van mijnentwege de noodige maatregelen tegen roof of diefstal worden genomen en terstond zal van een en ander door mij kennis worden gegeven aan den naastbijzijnden Gouvernements-ambtenaar, opdat de eigenaren van die vaartuigen of goederen opgespoord en deze laatste aan hen terug gegeven kunnen worden tegen betaling hunnerzijds van eene door 's Gouvernements vertegenwoordiger in overleg met mij te bepalen billijke belooning voor opberging, bewaking als anderszins.

Ten zeventiende. Met betrekking tot het uitreiken van zeebrieven en jaarpassen ten behoeve van, en het voeren der Nederlandsche vlag door vaartuigen te huis behoorende in het gebied van Troemon en onderhoorigheden, zal ik mij houden aan de bepalingen welke het Gouvernement te dien aanzien zal vaststellen.

Omtrent andere punten, die nader zullen blijken regeling te behoeven zal ik mij verstaan met de vertegenwoordigers van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Ten slotte beloof ik onder eede mij stipt te zullen houden aan den inhoud dezer verklaring en daarbij met de meeste naauwgezetheid de belangen van den minderjarigen radja van Troemon te zullen bevorderen en behartigen zooals een goed en eerlijk voogd betaamt.

Aldus gedaan te Siboga op den 16den April 1896.

(w.g.) TENGKOE HADJI DJAÏFAR.

Op heden den 16den April 1896 te Siboga plechtig beëdigd door TEKOE DJAÏFAR GALAR TENGKOE HADJI RAJENE, waarnemend bestuurder van het landschap Troemon en onderhoorigheden in handen van mij WILLEM, CORNELIS HOOGKAMER, resident van Tapanoeli.

(w.g.) HOOGKAMER.

BILL. Litt. A.

Het gebied van Troemon en onderhoorigheden wordt begrensd :

ten noorden: door het Atjehsche landschap Si Badih (Kloeët), en daarvan gescheiden door een heuvelrug, waarvan de Pientoe Riempa, de Glee Madat, de Gèlanggang-mèrà, de Toendjoer Langié, de Goenong Dita(r) en de Oeloe Bengkoeng de voornaamste toppen zijn;

ten Oosten: door het stroomgebied der Singkilrivier, en

(1) De laatste alinea is bijgevoegd krachtens eene verklaring van den waarnemenden bestuurder voormeld, op den 6den November 1897 te Troemon bevestigd en ondertekend.

daarvan gescheiden door eene lijn die van Oeloe Bengkoeng over de Goenong Mano mano en de Gelanggang-mèrú naar de Goenong Kokohan loopt, zich in zuidelijke richting verlengt tot aan Titi Taro, verder den bovenloop van de Boeloh Sama stroomafwaarts volgt tot aan de Soea manggoëta en vervolgens dezen stroom opwaarts tot aan de kampong Mampelan;

ten Zuiden: door het Gouvernementsgebied der onderafdeeling Singkil, daarvan gescheiden door eene rechte lijn, getrokken van de kampong Mampelan tot aan de zeekust bij Oedjoeng Pasic(r) Kala;

ten Westen door den Indische Oceaan.

Het bestaat uit:

- a. het landschap Troemon;
- b. de onderhoorigheid Boeloh Sama; en
- c. de eilanden Poeloe Troemon en Poeloe Kajèè (een der Poeloe doea).

Het landschap Troemon is verdeeld in de hoeloebalangschappen Seulekat, Koeta Toeha, Troemon, Ié-medama en Ié-itam in deze volgorde van Noord naar Zuid langs de zeekust gelegen en Lèhoè Ketapang in het binnenland.

De onderhoorigheid Boeloh Sama vormt een onverdeeld hoeloebalangschap gelegen tusschen Troemon en Singkil.

Behoort bij de verklaring (acte van verband) door TEKOE DJAÏFAR GALAR TENKOE HADJI RAJENE als waarnemend bestuurder van Troemon en onderhoorigheden op den 16den April 1896 te Siboga afgelegd in handen van mij resident van Tapanoeli.

(w.g.) HOOGKAMER.

AKTE VAN BEVESTIGING.

Nademaal TEKOE RADJA ISKANDER MOEDA, bestuurder van het landschap Troemon, op den 6den November 1893 is overleden en de raad van hoeloebalangs en oudsten den minderjarigen oudsten zoon van den overleden radja TEKOE BIDJEH LADA GALAR TEKOE MOEDA NAZARODIN tot diens opvolger in het bestuur over dat landschap heeft verkozen, welke keuze door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië bij besluit van den 17den

Maart 1894 n°. 19 is goedgekeurd en bekrachtigd, met bepaling dat gedurende de minderjarigheid van den aangewezen opvolger met de waarneming van het bestuur over dat landschap wordt belast de door de hoofden en oudsten des lands over hem aangestelde voogd TEKOE DJAÏFAR GALAR TENKOE HADJI RAJENE, halfbroeder van den overleden radja.

En aangezien deze waarnemende bestuurder op heden den 16den April des jaars 1896 in handen van mij WILLEM CORNELIS HOOGKAMER, resident van Tapanoeli, plechtig heeft beëdigd en te mijnen overstaan heeft bezegeld en ondertekend de aan deze akte gehechte schriftelijke verklaring.

Zoo wordt voornoemde TEKOE DJAÏFAR GALAR TENKOE HADJI RAJENE mits deze door mij onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië in naam en vanwege het Nederlandsch-Indisch Gouvernement plechtig bevestigd in zijne waardigheid van waarnemend bestuurder van het landschap Troemon, ten blijke waarvan hem deze akte wordt uitgereikt.

Aldus gedaan te Siboga ten dage en jare als boven omschreven door mij resident van Tapanoeli.

(w. g.) HOOGKAMER.

In tegenwoordigheid van mij assistent-resident van Siboga.

(w. g.) G. SCHAAP, loco-Secr.

Deze verklaring en deze akte van bevestiging zijn goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 30sten September 1897.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) VAN DER WIJCK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) A. D. H. HERINGA.

Voor eensluidende afschriften,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) COHEN STUAERT.

Voor eensluidende afschriften,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

SIX, loc. S.-G.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

TROEMON.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 35.

TOEKOE RADJA ISKANDER MOEDA, op 6 October 1884 als bestuurder van het onder de residentie Tapanoeli ressorteerende landschap Troemon opgetreden, werd — zooals is medegedeeld op bladz. 14 van het Koloniaal Verslag van 1894 — op den 6den November 1893 verraderlijk om het leven gebracht.

Aan den verwarden toestand die daarvan het gevolg was, maakte de tusschenkomst van het Nederlandsch gezag spoedig een einde. Daar bij het leven van den radja zijne opvolging nog niet was geregeld, werd door den raad van hoeloebalangs en oudsten van Troemon overeenkomstig de adat tot opvolger van den vermoorden radja gekozen diens oudste vierjarige zoon, TEKOE BIDJEH LADA GALAR TEKOE MOEDA NAZARROEDIN, en tot waarnemend bestuurder gedurende diens minderjarigheid, tevens tot diens voogd, de halfbroeder van den vorigen radja TEKOE DJAËFAR, galar Tengkoë Hadji Radjenè. Deze keus werd krachtig bij Indisch besluit van 17 Maart 1894 n°. 19.

Op den 16den Maart 1896 is laatstgenoemde te Siboga als waarnemend bestuurder van Troemon door den resident van Tapanoeli bevestigd, na eene nieuwe verklaring tot regeling zijner verhouding tot het Nederlandsch gezag te hebben beëdigd, bezegeld en ondertekend. Deze verklaring omvat, behoudens de noodige wijzigingen en aanvullingen in verband met de eischen des tijds, hoofdzakelijk dezelfde bepalingen die voorkomen in de verklaring door den vorigen bestuurder afgelegd bij de aanvaarding van zijn ambt op den 6den October 1884 (1) zoomede in de door dezen afgelegde suppletoire verklaringen, gedagteekend 22 Juli 1888 (betreffende de bescherming van telegraafverbindingen (2)

en 8 Mei 1889 (betreffende den in- en uitvoer van oorlogsbehoeften) (3). De voornaamste afwijkingen bestaan in het navolgende. In artikel 1 is opgenomen eene omschrijving van het grondgebied van Troemon en onderhoorigheden. Artikel 3 houdt in het beding, dat de waarnemende bestuurder zijne medewerking zal verleen en aan alle door het Gouvernement te nemen maatregelen om tot eene geheele afschaffing der slavernij in het landschap te geraken; artikel 7 verzekert de rechten der ondergeschikte hoofden op een aandeel in de uit te keeren schadeloosstelling ter zake van den afstand aan het Gouvernement van het recht om inkomsten te trekken uit den invoer, den verkoop en het gebruik van opium; artikelen 13 en 15 bevatten de nieuwe bepalingen op het stuk van de politieke verwijdering en van het mijnwezen, terwijl eindelijk artikel 17 het Gouvernement het recht verzekert om de noodige bepalingen vast te stellen met betrekking tot het uitreiken van zeebrieven en jaarpassen ten behoeve van — en het voeren van de Nederlandsche vlag door in het landschap te huis behoorende vaartuigen.

In de nota van toelichting betreffende de door den toenmaligen radja van Troemon RADJA MOEDA op 5 October 1882 te Padang afgelegde verklaring zijn nopens dit landschap eenige bijzonderheden medegedeeld (4) terwijl voor verdere bijzonderheden sedert 1884 wordt verwezen naar de koloniale verslagen. (1887 bladz. 7; 1888 bladz. 9; 1889 bladz. 12; 1890 bladz. 10; 1894 bladz. 14; 1895 bladz. 13; 1896 bladz. 13/14; 1897 bladz. 15; 1898 bladz. 13).

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer. Zitting 1835/1886 — 110. N°. 4.

(2) " " " " " " " " 1890/1891 — 112. N°. 24.

(3) Gedrukte stukken der Tweede Kamer. Zitting 1890/1891 — 112. N°. 26.

(4) " " " " " " " " 1883/1884 — 132. N°. 3.

